

**Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія**

Кембровський Валентин Олегович

**Підвищення технологічних компетентностей майбутніх
соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу /
Improving the technological competencies of future social work ers in the
context of digitalization of the educational process**

Спеціальність: 015.39 Професійна освіта (015.39 Цифрові технології)

освітньо-професійна програма – Фінансова грамотність

кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконав студент
групи ПОСРм-21
Кембровський В.О.

підпис

Науковий керівник:
д.пед.н., професор
Ребуха Лілія Зіновіївна

підпис

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 2025 р.
Завідувач кафедри

А.І. Крисоватий
підпис

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	7
1.1. Аналіз основних наукових підходів до тлумачення технологічних компетентностей особистості	7
1.2. Психологічні особливості майбутніх соціальних працівників та їх урахування у процесі формування технологічних компетентностей	16
1.3. Зміст технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників	27
Висновок до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА УМОВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	35
2.1. Цифровізація як важливий чинник формування технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників	35
2.2. Педагогічні умови підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу..	41
Висновок до розділу 2.....	51
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ МЕТОДИКИ ПІДВИЩЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА УМОВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	52
3.1. Організація, зміст та результати експериментального дослідження .	52
3.2. Рекомендації щодо підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу...	60
Висновок до розділу 3.....	66
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	70

ВСТУП

Актуальність дослідження. Підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників є важливим аспектом сучасної освіти, особливо в умовах змін, зумовлених цифровізацією освітнього процесу. Сьогодні соціальні працівники відіграють ключову роль у суспільстві, надаючи допомогу людям, які опинилися в складних життєвих обставинах, зокрема в соціально вразливих групах. Однак для ефективної роботи у сучасному світі їм необхідно володіти не лише традиційними навичками, але й технологічними компетенціями, які дозволяють оптимізувати робочі процеси, забезпечити доступ до інформації та інтегрувати інноваційні методи у свою діяльність.

Зазначимо, що в умовах сьогодення цифровізація освіти стала важливим трендом, що вимагає від педагогів, студентів і практиків соціальної сфери постійного вдосконалення своїх знань, умінь та навичок. Завдяки розвитку інформаційних технологій, змінилася не тільки методика навчання, а й самі вимоги до майбутніх фахівців, у тому числі соціальних працівників. Вони повинні вміти працювати з різними цифровими інструментами, застосовувати їх для аналізу ситуацій, планування заходів, комунікації з клієнтами, а також забезпечення безпеки даних. У свою чергу, здатність швидко адаптуватися до нових технологій є необхідною умовою для успішної професійної діяльності.

Підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників вимагає оновлення навчальних програм, інноваційних методик викладання та впровадження сучасних інформаційних технологій у процес навчання. Враховуючи швидкий розвиток цифрових інструментів, потрібно враховувати зміни в підходах до викладання та навчання. Важливо, щоб студенти мали змогу не тільки отримати теоретичні знання, але й отримати практичний досвід роботи з технологіями, які вони будуть використовувати у своїй професійній діяльності. Практичні технології, що використовуються в соціальній роботі, повинні сприяти ефективності надання допомоги та покращенню якості послуг, що надаються соціальними працівниками.

Умови цифровізації відкривають нові можливості для професіоналів у сфері соціальної роботи, однак вони також ставлять нові виклики. Соціальні працівники повинні бути готові до змін і мати здатність освоювати нові інструменти для роботи з клієнтами та організаціями. Цифрові технології можуть значно полегшити комунікацію з людьми, що потребують допомоги, забезпечити швидкий доступ до інформації про клієнтів, а також створити нові можливості для моніторингу і оцінки результатів роботи. Тому важливим у підвищенні технологічних компетентностей має стати впровадження таких методів, як онлайн-курси, інтерактивні платформи, відеоконференції, а також використання мобільних додатків для підтримки комунікації між соціальними працівниками та клієнтами. Окрім того, необхідно забезпечити навчання з основ інформаційної безпеки та етики використання цифрових технологій, що є критично важливим для захисту персональних даних клієнтів і збереження довіри до професії.

Завдяки інтеграції новітніх технологій у навчальний процес, студенти мають можливість не лише освоювати інструменти для роботи з інформацією, але й отримувати необхідні навички для самостійного навчання та розвитку. Уміння швидко адаптуватися до нових технологій, а також розвивати критичне мислення та творчий підхід до вирішення проблем є важливими складовими професійної підготовки соціальних працівників. Підвищення технологічних компетентностей у майбутніх соціальних працівників також допомагає створити більш ефективну і стійку систему соціального захисту та підтримки для громадян. Інноваційні підходи та технології дозволяють швидше реагувати на зміни в соціальному середовищі, а також більш ефективно координувати дії різних державних і недержавних організацій, що займаються соціальним забезпеченням. Водночас важливо, щоб ці зміни відбувалися без шкоди для людських цінностей і принципів етики, які є основою соціальної роботи.

Отож підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації є необхідним кроком до забезпечення високої якості соціальних послуг та розвитку професії. Це дозволяє студентам бути готовими до викликів сучасного світу, сприяє їхньому професійному розвитку

та адаптації до нових умов. Вказане визначило вибір теми кваліфікаційної роботи: **«Підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу».**

Об'єкт дослідження – цілісний процес формування технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників.

Предмет дослідження – особливості підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу.

Мета дослідження – теоретичне експериментальне обґрунтування методики підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу.

Відповідно до мети, визначено такі **завдання дослідження**:

1. Провести аналіз основних наукових підходів до тлумачення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників.
2. Виокремити психологічні особливості майбутніх соціальних працівників та умови їх урахування у процесі формування технологічних компетентностей.
3. Охарактеризувати зміст технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників у закладі вищої освіти.
4. Обґрунтувати педагогічні умови підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу.
5. Розробити й апробувати методику та систему прикладних рекомендацій щодо підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу.

Методи дослідження: *теоретичні*, зокрема аналіз, синтез, класифікація, узагальнення та систематизація даних соціально-педагогічної та психолого-педагогічної літератури, що дало змогу визначити сутність технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників та особливості цифровізації освітнього процесу у закладі вищої освіти; *експериментальні*, зокрема констатувальний, формувальний і контрольний етапи педагогічного експерименту, що дало змогу розробити, обґрунтувати й апробувати методику

підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу; *статистичні*: застосовувалися для аналізу результативності методики підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу.

Теоретичне значення дослідження полягає в комплексному науково-практичному висвітленні й обґрунтуванні методики підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу. Зокрема, проведено аналіз основних підходів до проблеми технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників у науковій літературі, виділено психологічні особливості майбутніх соціальних працівників та умови їх урахування у процесі формування технологічних компетентностей, охарактеризовано зміст технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників у закладі вищої освіти, визначено цифровізацію як важливий чинник формування технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, обґрунтовано педагогічні умови підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що воно створює значні можливості для удосконалення шляхів підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу. Зокрема, застосування обґрунтованих діагностичних методів і методик дасть змогу удосконалити процедури вивчення рівнів сформованості технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, а обґрунтована й апробована методика – вдосконалити процес підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу. Окрім того, впровадження обґрунтованих психолого-педагогічних рекомендацій дасть змогу підвищити ефективність підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Структура та обсяг дослідження. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний

обсяг дослідження становить 75 сторінок, з яких основний текст займає 69 сторінок. Список використаних джерел включає 68 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

1.1. Аналіз основних наукових підходів до тлумачення технологічних компетентностей особистості

Аналіз технологічних компетентностей особистості є важливим завданням сучасної науки, оскільки технологічні навички та знання займають все більш значне місце у житті людини, а їх розвиток визначає її здатність адаптуватися до швидко змінюваного цифрового середовища. У сучасному світі, що перебуває під впливом технологічних інновацій, розвиток компетентностей у галузі технологій стає необхідною умовою для успішної соціалізації, професійної реалізації та особистісного зростання індивідів.

Зазначимо, що технологічні компетентності охоплюють широкий спектр знань і вмінь, що дозволяють людині ефективно використовувати сучасні технології для вирішення різноманітних завдань у різних сферах життя. Вони включають як базові навички роботи з інформаційними технологіями, так і здатність критично оцінювати технологічні інструменти, адаптувати їх до власних потреб, а також розвивати нові способи використання технологій для покращення життя і роботи. Враховуючи динамічність розвитку технологій, важливо не лише визначити, що саме складає технологічні компетентності, але й розуміти, як ці компетентності змінюються і які вимоги ставляться до особистості в умовах швидкого розвитку технічних досягнень [14].

Вивчення технологічних компетентностей дозволяє з'ясувати, як ці компетентності формуються, як вони оцінюються і які критерії необхідно враховувати при їх розвитку. Сучасні теоретичні концепції зосереджуються на різних аспектах технологічних компетентностей, таких як їхня практична спрямованість, зв'язок із соціальною мобільністю, здатність до адаптації в

умовах змінюваного середовища та роль у професійному зростанні індивідуумів. Оскільки технології постійно змінюються, ключовим є не лише освоєння конкретних інструментів, але й розвиток здатності до постійного самовдосконалення та навчання, що є важливою складовою сучасних технологічних компетентностей. Аналіз наукових підходів дозволяє виявити основні проблеми та суперечності, що виникають при визначенні поняття «технологічні компетентності», а також допомагає встановити чіткі межі та критерії, які дозволяють ефективно оцінювати рівень володіння технологіями на різних етапах розвитку особистості [49].

Так, технологічні компетентності особистості переважно визначають як сукупність знань, навичок та умінь, що дозволяють ефективно використовувати сучасні технології для вирішення різноманітних завдань у професійній, соціальній та особистій сферах життя. Це також здатність індивіда адаптуватися до змінюваного цифрового середовища, вільно працювати з інформаційними та комунікаційними технологіями, а також критично оцінювати та інтегрувати нові технологічні інструменти в свою діяльність. Технологічні компетентності особистості – це й комплекс знань і вмінь, які дозволяють особі здійснювати ефективну взаємодію з технологічними засобами та інформаційними ресурсами, використовуючи їх для особистісного розвитку, професійного зростання та досягнення поставлених професійно значущих цілей [2].

З іншого боку, технологічні компетентності особистості – це готовність особи до ефективного використання технічних засобів і цифрових інструментів, а також здатність до безпечного та етичного використання технологій у повсякденному житті та роботі. Це також здатність індивіда працювати з новітніми технологіями, включаючи їхнє освоєння, застосування для вирішення задач і розуміння їхнього впливу на суспільство та особистість. Технологічні компетентності особистості – це й поєднання навичок, знань та ставлення до технологій, що дозволяють людині адаптуватися до цифрових змін, активно використовувати інформаційні ресурси та інтегрувати технології в різні аспекти життя. Це також набір навичок і знань, які дають змогу особистості не тільки

працювати з сучасними цифровими інструментами, а й критично оцінювати технологічні зміни, приймати обґрунтовані рішення щодо їх використання та бути готовими до постійного самонавчання в умовах технологічної динаміки.

Інструментальний підхід до трактування технологічних компетентностей особистості акцентує увагу на практичних аспектах використання різноманітних технологій для досягнення конкретних цілей. В межах цього підходу технологічні компетентності розглядаються як набір знань та вмінь, які дозволяють людині ефективно працювати з технологічними інструментами, такими як комп'ютери, програмне забезпечення, інтернет-ресурси, мобільні пристрої, а також інші технічні засоби. Це означає, що особистість повинна не тільки мати базові технічні навички, але й вміти використовувати їх у різних контекстах для вирішення конкретних завдань [61].

Згідно з інструментальним підходом, особа, яка володіє технологічними компетентностями, здатна швидко освоювати нові інструменти та програми, адаптувати їх до своїх потреб і максимально ефективно використовувати у професійній та повсякденній діяльності. Ці навички включають уміння працювати з текстовими редакторами, таблицями, презентаціями, графічними та відео редакторами, а також іншими цифровими платформами, що використовуються для різних видів діяльності, від навчання до бізнес-процесів.

Інструментальний підхід передбачає, що технологічні компетентності включають не лише технічні навички, але й здатність до вирішення практичних задач із використанням різноманітних технічних засобів. Це може бути як проста робота з інформацією в Інтернеті, так і створення складних цифрових продуктів, таких як програмне забезпечення або інтерактивні вебсайти. Таким чином, інструментальний підхід ставить акцент на розвитку тих умінь, які забезпечують здатність людини не лише працювати з існуючими технологіями, але й ефективно застосовувати їх для досягнення конкретних результатів [20].

Один із важливих аспектів інструментального підходу – це безперервний процес навчання та адаптації до нових технологічних умов. У світі, де технології постійно оновлюються, особа, яка прагне залишатися конкурентоспроможною на ринку праці або в навчанні, повинна постійно

вдосконалювати свої технологічні компетентності. Це означає, що розвиток технологічних навичок є не лише одноразовим процесом, а й важливою частиною довгострокового професійного та особистісного розвитку.

Соціальний підхід до трактування технологічних компетентностей особистості акцентує увагу на тому, що в умовах цифровізації важливо не тільки мати технічні навички, а й здатність успішно взаємодіяти з іншими людьми за допомогою технологій. Це включає не тільки уміння працювати з різними цифровими інструментами, а й вміння комунікувати в онлайн-середовищі, співпрацювати через цифрові платформи та ефективно функціонувати в різноманітних віртуальних командах. Соціальні технологічні компетентності також охоплюють здатність адаптуватися до змін, що відбуваються в інформаційному суспільстві, і використовувати технології для розвитку професійних і міжособистісних зв'язків [39].

У цьому контексті технологічні компетентності виступають як інструмент інтеграції особистості в сучасне цифрове середовище, де спілкування і співпраця все частіше відбуваються через онлайн-платформи. Це означає, що важливими є не лише навички роботи з технологічними засобами, але й здатність використовувати технології для взаємодії з іншими людьми, для обміну знаннями в цифровому просторі. Особистість, що володіє високим рівнем соціальних технологічних компетентностей, здатна організовувати ефективну онлайн-співпрацю, працювати в командах, координувати проекти і вирішувати колективні завдання через різні цифрові канали [13].

Соціальний підхід до технологічних компетентностей також підкреслює важливість розвитку комунікаційних навичок в онлайн-середовищі, таких як вміння писати чіткі та ефективні електронні листи, брати участь в онлайн-обговореннях або створювати контент для соціальних мереж. Ці навички є важливими для активної участі в професійному житті та суспільному житті, адже все більше сфер діяльності здійснюються саме в цифровому форматі. Наприклад, участь у професійних спільнотах, використання цифрових інструментів для створення професійних мереж або розв'язання робочих питань

через відеоконференції – це все прояви соціальних технологічних компетентностей.

Психологічний підхід до трактування технологічних компетентностей особистості зосереджується на важливості психічної готовності людини до використання нових технологій. Це означає, що технологічні компетентності не обмежуються лише технічними навичками, такими як уміння працювати з різними пристроями чи програмним забезпеченням, а також включають внутрішні психологічні аспекти, які визначають здатність особистості адаптуватися до технологічних змін. У сучасному світі технології постійно оновлюються, і здатність особистості приймати ці зміни, бути відкритою до нових можливостей і не боятися використовувати новітні технології стає важливою складовою її технологічної компетентності [65].

Одним з основних елементів психологічної готовності є подолання страху перед новими технологіями. Багато людей можуть відчувати стрес або невпевненість при роботі з новими пристроями чи програмами, особливо якщо вони не мають достатньо досвіду. Психологічна готовність до використання нових технологій включає в себе здатність знижувати рівень цього страху, розвивати позитивне ставлення до технологій і готовність до експериментування з ними. Важливо, щоб особистість була впевнена у своїх силах і не боялася робити помилки, адже лише через спроби та навчання можна освоїти нові інструменти та технології [48].

Також психологічний підхід акцентує на здатності особистості до адаптації в умовах швидких технологічних змін. Це не просто вміння швидко освоювати нові інструменти, а й здатність ефективно реагувати на зміни в технологічному середовищі, впроваджувати їх у свою діяльність і знаходити нові способи вирішення завдань. Адаптація вимагає від людини не лише навичок, але й гнучкості мислення, здатності до переосмислення існуючих підходів і готовності змінювати звичний спосіб роботи. Важливою частиною психологічної підготовленості є і здатність до постійного навчання. Технології не стоять на місці, тому індивідуум, який прагне залишатися компетентним у цій сфері, повинен бути готовим постійно вдосконалювати свої навички,

вивчати нові технології та методи їх застосування. Це передбачає активну участь у навчальних процесах, самонавчання та пошук нових ресурсів для розвитку [7].

Педагогічний підхід до трактування технологічних компетентностей особистості визначає ці компетентності як ключову складову сучасної освіти, що повинна бути органічно інтегрована в навчальні програми та процеси. Цей підхід акцентує увагу на важливості не лише навчання студентів конкретним технологіям, а й розвитку в них здатності до самостійного освоєння нових технологій. Це означає, що вчителі та викладачі повинні сприяти формуванню не тільки технічних навичок, але й здатності до критичного мислення, пошуку і впровадження новітніх технологій у професійну діяльність.

Згідно з педагогічним підходом, технологічні компетентності мають не тільки практичне, але й освітнє значення. Студенти повинні навчитися не лише користуватися існуючими технологіями, а й розуміти їхнє значення в контексті розвитку суспільства і освіти. Це передбачає вміння оцінювати вплив технологій на різні сфери життя, розвивати навички аналізу та вирішення проблем за допомогою технологічних інструментів, а також готуватися до постійних змін у цифровому середовищі. Педагогічний підхід також наголошує на необхідності впровадження в навчальний процес нових методів та технологій навчання, таких як дистанційне навчання, використання інтерактивних платформ і застосування мультимедійних засобів [39].

Важливо, що педагогічний підхід орієнтується не лише на передачу знань, але й на розвиток в учнів навичок самоосвіти. Умови швидкої технологічної еволюції вимагають від студентів здатності до самостійного освоєння нових технологій, що дозволяє їм адаптуватися до змін і ефективно використовувати новітні інструменти в своїй професійній діяльності. Для цього необхідно створювати в навчальному середовищі умови для розвитку таких навичок, як критичне мислення, аналітичні здібності та вміння працювати з різноманітними джерелами інформації [54].

Педагогічний підхід також підкреслює важливість розвитку технологічних компетентностей через практичні завдання та проекти. Студенти

мають бути не просто пасивними споживачами технологій, але й активними користувачами, які можуть використовувати отримані знання для вирішення реальних проблем. Це створює умови для розвитку інноваційного мислення та здатності до творчого використання технологічних інструментів. Педагоги, у свою чергу, повинні стати менторами, які допомагають студентам адаптуватися до цифрових змін і вчать їх, як ефективно використовувати технології для досягнення особистих і професійних цілей [8].

Мультимедійний підхід до трактування технологічних компетентностей особистості розглядає їх як здатність ефективно працювати з різними мультимедійними технологіями, такими як відео, графіка, анімація та звуки. Ці технології дозволяють людині не лише створювати контент, але й ефективно передавати інформацію через візуальні, аудіо та інтерактивні засоби. В умовах, коли мультимедійні формати стають основними каналами для комунікації, важливість таких навичок важко переоцінити. Людина, яка володіє мультимедійними технологіями, може створювати привабливі, інформативні та динамічні презентації, відео-контент, а також використовувати графіку та анімацію для більш ефективного донесення ідеї до широкої аудиторії.

Розвиток мультимедійних компетентностей включає в себе вміння працювати з різноманітними програмами для створення та обробки графіки, відео та аудіо матеріалів. Це можуть бути прості редактори зображень та відео, а також складніші мультимедійні платформи, які дозволяють поєднувати різні види контенту. Мультимедійні технології дозволяють створювати інтерактивні навчальні ресурси, відео-уроки, презентації та інші матеріали, які значно покращують процес навчання та спілкування в цифровому середовищі. Така здатність важлива не лише для фахівців-професіоналів у сфері медіа, але й для фахівців з інших галузей, де мультимедійні засоби використовуються для досягнення комунікаційних цілей [30].

Мультимедійний підхід також підкреслює важливість розвитку у фахівців-професіоналів вміння адаптувати мультимедійні технології для вирішення конкретних задач. Наприклад, створення рекламних відео, освітніх матеріалів, інтерфейсів для вебсайтів чи мобільних додатків. Для цього

важливо мати навички в обробці відео та аудіо, знати основи графічного дизайну та анімації, а також вміти інтегрувати різні формати в єдину систему для досягнення максимального ефекту. Однією з ключових складових мультимедійного підходу є також розвиток уміння взаємодіяти з іншими користувачами через мультимедійні платформи. Це може бути як онлайн-спілкування через відеоконференції та вебінари, так і участь у створенні спільних проєктів, де мультимедійний контент відіграє важливу роль. Технології дозволяють інтерактивно взаємодіяти з іншими користувачами, що є важливим для розвитку навичок командної роботи в цифровому середовищі [6].

Інформаційно-комунікаційний підхід до трактування технологічних компетентностей особистості фокусується на розвитку навичок, пов'язаних з ефективним використанням інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) для вирішення різноманітних завдань. Цей підхід передбачає, що людина повинна вміти використовувати ІКТ не тільки для доступу до інформації, але й для її збору, обробки, організації та ефективного використання. В умовах сучасного цифрового світу ці навички стають необхідними для вирішення практичних завдань у різних сферах життя, зокрема в освіті, бізнесі, науці та особистісному розвитку. Зокрема, інформаційно-комунікаційний підхід охоплює вміння працювати з різними інформаційними системами, базами даних і програмами для обробки інформації. Це може бути як робота з текстами, так і складніші процеси обробки великих обсягів даних за допомогою спеціалізованих програмних засобів. Обробка даних за допомогою ІКТ є важливими навичками для фахівців, які працюють з інформацією, адже це дозволяє автоматизувати процеси, підвищити точність та ефективність виконання завдань.

Іншим важливим аспектом є організація інформаційних потоків, що є необхідним для забезпечення належної комунікації в організаціях, навчальних установах і між окремими людьми. Вміння ефективно організувати потоки інформації через різні цифрові платформи, використовувати електронну пошту, месенджери, відеоконференції та інші канали комунікації, є важливою складовою ІКТ-компетентності. Це дозволяє оптимізувати робочі процеси,

знижувати витрати часу та підвищувати продуктивність. Участь у онлайн-спільнотах та використання Інтернет-ресурсів для професійного і особистісного розвитку також підкреслюється в інформаційно-комунікаційному підході. Вміння активно використовувати соціальні мережі, професійні платформи, форуми та інші онлайн-ресурси дозволяє особистості розширювати свої можливості для навчання, знайомства з новими ідеями, отримання зворотного зв'язку і розвитку професійних зв'язків. В умовах глобалізації та цифровізації сучасного світу ці навички є надзвичайно важливими для інтеграції в професійне середовище та для саморозвитку. Інформаційно-комунікаційний підхід також передбачає важливість безпеки та етики використання ІКТ. Оскільки Інтернет надає доступ до величезних обсягів інформації, важливо вміти не тільки знаходити та використовувати корисні ресурси, але й захищати свої дані, розуміти правила етики в цифровому просторі і дотримуватися законодавства щодо захисту особистої інформації [20].

Системний підхід до трактування технологічних компетентностей особистості передбачає розгляд цих компетентностей як комплексної здатності інтегрувати різноманітні технології в систему для досягнення комплексних цілей. Такий підхід орієнтований на те, щоб людина могла ефективно поєднувати різні технологічні інструменти та платформи для вирішення складних, багатогранних завдань. Важливою є здатність працювати з технологіями, які можуть бути як технічними (наприклад, програмування, обробка даних, автоматизація процесів), так і гуманітарними (наприклад, комунікаційні технології, психологічні та соціальні аспекти використання технологій).

Системний підхід вимагає від особистості не лише знань окремих технологій, але й здатності інтегрувати їх у єдину структуру для досягнення конкретної мети. Людина, яка володіє такими компетентностями, здатна ефективно поєднувати інструменти з різних сфер – від програмного забезпечення до мультимедійних технологій чи навіть фізичних пристроїв. Вміння знаходити зв'язки між різними технологічними платформами та поєднувати їх у рамках єдиної стратегії дозволяє вирішувати більш складні й

багатогранні задачі, що виникають у різних сферах життя. Системний підхід підкреслює необхідність гнучкості та здатності адаптуватися до змін. У сучасному світі технології розвиваються надзвичайно швидко, і для ефективної роботи з ними важливо мати здатність не тільки освоювати нові інструменти, але й інтегрувати їх у вже існуючі системи. Це вимагає від особистості навичок стратегічного планування та розуміння того, як технології можуть взаємодіяти між собою, досягати спільної мети та покращувати ефективність роботи [7; 11a].

Важливим елементом системного підходу є поєднання технічних і гуманітарних знань. Вміння не лише працювати з технологіями, але й розуміти соціальні, етичні та культурні аспекти їх застосування дозволяє уникнути вузькоспеціалізованих підходів і підвищує універсальність та ефективність у використанні технологічних рішень. Це передбачає інтеграцію різних підходів, що дозволяє зважати на потреби та вимоги користувачів, особливості цільових аудиторій та інші фактори, які можуть впливати на успішність технологічного рішення. У рамках системного підходу особистість повинна володіти також здатністю до аналізу й оцінки технологічних рішень у контексті їхнього впливу на організацію чи суспільство в цілому. Це включає в себе вміння передбачити наслідки від впровадження технологій, оцінювати ризики та вигоди, а також оптимізувати ресурси для досягнення максимальної ефективності [4].

Отже, наукові підходи до трактування технологічних компетентностей особистості демонструють багатогранність цього поняття та його значення в сучасному світі. Кожен з підходів – інструментальний, соціальний, когнітивний, психологічний, педагогічний, мультимедійний, інформаційно-комунікаційний і системний – підкреслює різні аспекти технологічних компетентностей, що включають як практичні навички роботи з технологіями, так і здатність адаптуватися до нових умов, комунікувати в цифровому середовищі, критично оцінювати технологічні інструменти та використовувати їх для вирішення складних задач. Усі ці підходи взаємодоповнюють один одного, що дозволяє сформулювати комплексний погляд на роль технологій у розвитку особистості, її професійному зростанні та соціальній адаптації.

1.2. Психологічні особливості майбутніх соціальних працівників та їх урахування у процесі формування технологічних компетентностей

Психологічні особливості майбутніх соціальних працівників відіграють ключову роль у процесі формування технологічних компетентностей, оскільки ці особливості безпосередньо впливають на ефективність використання новітніх технологій у професійній діяльності. Соціальна робота, як одна з найбільш людських і емоційно напружених професій, потребує від спеціалістів не тільки професійних знань та навичок, а й високого рівня психологічної готовності до використання сучасних технологій у вирішенні складних соціальних завдань.

Сучасні соціальні працівники повинні вміти застосовувати технологічні інструменти для забезпечення ефективної комунікації з клієнтами, збору та обробки даних, а також для створення інноваційних рішень у сфері соціальної допомоги. Водночас психологічні особливості, такі як стресостійкість, емоційний інтелект, здатність до адаптації та навчання, можуть значно впливати на здатність майбутніх фахівців освоювати нові технології, а також на їх ефективність у професійній діяльності. Урахування цих психологічних аспектів під час формування технологічних компетентностей є важливим для створення оптимальних умов для розвитку таких навичок у студентів соціальних спеціальностей, що дозволить їм більш ефективно використовувати інструменти для підтримки та покращення соціальних послуг [4].

Відкритість до нових ідей і технологій є однією з ключових психологічних особливостей студентського віку, що має велике значення для оволодіння професією соціального працівника. Молодь у цей період життя часто є більш сприйнятливою до інновацій та нововведень, що дає їй змогу швидше адаптуватися до змін у різних сферах, зокрема в професійній діяльності. У сучасному світі соціальні працівники змушені активно використовувати новітні технології для ефективної роботи з клієнтами, збору та аналізу даних, а також для проведення різноманітних досліджень. Ці технології включають в себе програмне забезпечення для ведення документації,

інструменти для комунікації з клієнтами, платформи для надання консультацій в онлайн-форматі та інші цифрові рішення, що значно полегшують робочий процес і дозволяють підвищити ефективність роботи соціальних працівників.

У студентському віці, коли інтерес до нових ідей і можливостей є високим, молоді люди більш готові освоювати ці технології, оскільки вони вже мають певний досвід взаємодії з цифровими інструментами в повсякденному житті. Це дає їм перевагу у швидкому освоєнні нових методів роботи, що є важливим для соціальних працівників, які повинні бути гнучкими і здатними до адаптації в умовах швидко змінюваного цифрового середовища. Відкритість до нових ідей допомагає студентам соціальних спеціальностей не тільки освоювати сучасні інструменти, але й розвивати здатність до інновацій, шукаючи нові підходи до вирішення складних соціальних проблем [33].

Соціальний працівник, який активно застосовує новітні технології, може значно покращити ефективність своєї діяльності, спрощуючи процес комунікації з клієнтами, аналізу соціальних явищ і розробки індивідуальних планів допомоги. Водночас, відкритість до нових ідей дозволяє не лише інтегрувати технології, але й бути готовим до змін у самій професії, адже соціальна робота постійно змінюється під впливом нових соціальних викликів, законодавчих ініціатив і технологічних новинок. Здатність швидко освоювати нові технології також важлива для студентів у контексті дистанційного навчання і роботи. В умовах пандемії та глобалізації багато соціальних послуг стали надаватися через цифрові платформи, і здатність ефективно працювати з такими інструментами є необхідною умовою професійної діяльності. Таким чином, для майбутнього соціального працівника важливо не тільки володіти основами технологій, але й мати готовність і бажання постійно оновлювати свої знання і навички.

Особливістю студентського віку є також прагнення до самовираження та реалізації власних ідей, що може стати основою для інноваційного підходу в професії. Молоді люди, що мають відкритість до нових технологій, можуть впроваджувати нові методи роботи, застосовувати креативні рішення, що допомагає соціальним працівникам краще адаптуватися до потреб клієнтів і

вирішувати складні завдання. Тому відкритість до нових ідей і технологій є важливою психологічною рисою студентського віку, яка безпосередньо впливає на здатність майбутніх соціальних працівників ефективно працювати в умовах цифровізації та інтеграції новітніх технологій у професійну діяльність. З цієї причини навчальні програми повинні активно підтримувати розвиток цієї якості, допомагаючи студентам освоювати сучасні технологічні інструменти і готуючи їх до професійних викликів, які будуть постійно змінюватися [24].

Важливо, що підвищена здатність до навчання та саморозвитку є однією з найважливіших психологічних особливостей студентського віку, яка має велике значення для оволодіння професією соціального працівника. У студентській молоді часто спостерігається відкрите ставлення до нових знань, прагнення до самовдосконалення та бажання розширювати свої горизонти. Ці риси є необхідними для соціальних працівників, оскільки професія вимагає постійного оновлення знань і вміння адаптуватися до змін у соціальному середовищі. У соціальній роботі, де кожен випадок є унікальним, важливо постійно вдосконалювати свої навички та методи роботи, щоб ефективно реагувати на різноманітні ситуації та потреби клієнтів [51].

Підвищена здатність до навчання дозволяє студентам засвоювати нові підходи, технології та інструменти, які з'являються в професії соціального працівника. Це може бути як нове програмне забезпечення для роботи з базами даних, так і нові методи психологічної підтримки чи соціальної інтеграції. Постійне оновлення знань також дозволяє соціальним працівникам ефективніше взаємодіяти з клієнтами, враховуючи сучасні соціальні тенденції та проблеми. Без такої здатності до навчання, професіонал не зможе надавати допомогу на належному рівні, що може призвести до невідповідності до вимог часу.

Саморозвиток є невід'ємною частиною професійного зростання соціального працівника. Студенти в період навчання розвивають не лише теоретичні знання, а й прагнення до практичного вдосконалення своїх навичок. Це важливо в професії, де кожен день приносить нові виклики. Оскільки соціальний працівник працює з людьми, які мають різноманітні потреби, від

саморозвитку та готовності змінювати свої підходи залежить не лише успіх професіонала, а й ефективність соціальних програм і послуг, які він надає. Також здатність до саморозвитку дозволяє студентам соціальних спеціальностей формувати здатність до критичного мислення, що є важливим у професії. Вони навчаються не лише виконувати стандартні функції, але й оцінювати свою діяльність, шукати нові шляхи для вирішення складних завдань. Кожен випадок, з яким працює соціальний працівник, вимагає індивідуального підходу, і для того, щоб допомогти людині, потрібно мати змогу постійно переглядати свої методи і шукати найбільш ефективні способи допомоги [11].

Здатність до навчання та саморозвитку також впливає на рівень професійної мотивації майбутніх соціальних працівників. Студенти, які активно працюють над своїм розвитком, більше схильні до професійного вдосконалення та готові застосовувати нові знання на практиці. Вони мають високий рівень самоорганізації, що дозволяє їм ефективно працювати в умовах навантаження та багатозадачності, що є частими для соціальних працівників. Саморозвиток також включає вміння здійснювати самоаналіз, що дозволяє майбутнім соціальним працівникам оцінювати свою діяльність і виявляти можливі помилки. Цей аспект психологічної готовності є важливим, оскільки дозволяє постійно вдосконалювати свою роботу та бути чутливими до змін, що відбуваються в соціальній сфері. Здатність до саморозвитку є тією основою, на якій будується професійна ідентичність соціального працівника.

Пошук сенсу життя та мотивації є важливою психологічною особливістю студентського віку, яка безпосередньо впливає на професійну діяльність, зокрема на роботу соціального працівника. У цей період молодь активно формує свої життєві цілі, визначає цінності та орієнтири, що можуть визначати не тільки особисте життя, а й майбутню професійну діяльність. Для соціального працівника важливо мати внутрішню мотивацію до допомоги іншим, оскільки саме це є основою професійної діяльності, що пов'язана з наданням підтримки людям, які перебувають у складних життєвих ситуаціях. Здатність до емпатії та розуміння потреб інших є невід'ємною частиною цього процесу [28].

Студенти, які знаходяться на етапі пошуку сенсу життя, здатні глибше занурюватися в проблеми людей і розуміти їхню ситуацію, що є важливим у соціальній роботі. Вони часто прагнуть зробити свій внесок у поліпшення життя інших, і це бажання допомогти відображається на їх готовності до професійної відданості. Саме на цьому етапі формуються цінності, які сприяють розвитку мотивації до соціальної допомоги, що є ключовим аспектом професії соціального працівника. Їхнє бажання зробити світ кращим і допомогти тим, хто цього потребує, часто стає основною рушійною силою у виборі цієї професії.

З пошуком сенсу життя тісно пов'язана потреба в особистісному розвитку. Студенти цього віку зазвичай намагаються знайти баланс між самореалізацією та бажанням служити іншим, що є основою професії соціального працівника. Мотиви, що виникають на основі пошуку сенсу, допомагають студентам формувати свою особистісну готовність до професійної допомоги людям, розвиваючи при цьому здібності до емпатії та глибокого розуміння людських проблем. Це дає їм змогу працювати з клієнтами з різними потребами, допомагаючи не лише вирішувати негайні проблеми, але й підтримуючи їх у важливих життєвих періодах. Це також сприяє формуванню готовності до довгострокової професійної діяльності, що вимагає не тільки технічних знань, а й особистої відданості справі. Молоді люди, що знаходяться на етапі пошуку сенсу життя, можуть проявляти велику зацікавленість у розумінні соціальних проблем і готовність долати труднощі, оскільки саме це відповідає їхнім внутрішнім переконанням і бажанню служити людям [41].

У соціальній роботі здатність до емпатії є основним інструментом взаємодії з клієнтами, тому для студентів, які прагнуть стати соціальними працівниками, важливо розвивати не тільки практичні навички, але й емоційну чутливість до потреб інших людей. Пошук сенсу життя, внутрішня мотивація і здатність допомагати іншим є факторами, які сприяють формуванню такої емпатії, що дозволяє соціальним працівникам глибше розуміти ситуацію клієнтів і знаходити найбільш ефективні шляхи допомоги. У період студентства також відбувається формування відповідальності за свою діяльність і її

наслідки. Молодь часто має велику потребу в особистому розвитку та визнанні, і ця потреба може стати мотиватором у виборі професії, яка дозволяє реалізувати бажання допомагати іншим. Професійна відданість стає основою для прийняття відповідальності за результат, що є важливою рисою соціального працівника. Важливо, щоб студенти не лише прагнули до професійного зростання, але й усвідомлювали свою роль у житті людей, яких вони обслуговують.

Соціальна орієнтація є однією з ключових психологічних особливостей студентського віку, яка має величезне значення для успішного оволодіння професією соціального працівника. На етапі навчання студенти активно шукають своє місце в суспільстві, прагнуть інтегруватися в соціальні групи та створювати стійкі соціальні зв'язки. Це сприяє розвитку здатності до соціальної взаємодії, що є основою професійної діяльності соціального працівника, адже саме ця професія вимагає високих комунікативних навичок та глибокого розуміння соціальних процесів. Соціальний аспект діяльності соціального працівника полягає не лише в підтримці окремих осіб, але й у взаємодії з різноманітними соціальними групами. Для ефективної роботи з різними категоріями клієнтів необхідно розуміти соціальні механізми, що діють у суспільстві, зокрема, як формуються соціальні зв'язки, як люди адаптуються до різних умов і як впливати на ці процеси для поліпшення соціальної ситуації.

Для соціального працівника також важливо розуміти роль соціальних процесів у житті людей. Студенти, які мають розвинену соціальну орієнтацію, здатні краще усвідомлювати соціальні виклики та потреби різних верств населення, зокрема, соціально вразливих груп. Вони можуть аналізувати вплив різноманітних факторів, таких як економічні умови, культура, освіта, на стан людей, і використовувати ці знання для вирішення конкретних соціальних проблем. Таким чином, соціальна орієнтація дозволяє студентам зрозуміти важливість соціальної адаптації та розробляти стратегії, які допоможуть людям адаптуватися до змін у суспільстві [52].

Активне прагнення до інтеграції в суспільство також означає розвиток здатності до співпраці. Важливим є вміння працювати не тільки з окремими

людьми, але й в команді, оскільки соціальний працівник часто співпрацює з іншими фахівцями – психологами, юристами, медиками та іншими. Уміння працювати в колективі є необхідним для досягнення спільної мети – допомогти людині або групі подолати труднощі, з якими вони стикаються. Студенти, які прагнуть інтегруватися в соціальне середовище, вже на цьому етапі розвитку навчаються важливості командної роботи. Розвиток соціальної орієнтації дозволяє студентам краще усвідомлювати важливість різноманітних соціальних ролей, які відіграють люди в суспільстві. Вони здатні формувати емпатію до людей, які опинилися в складних соціальних умовах, і прагнуть зрозуміти причини їхніх проблем. Такий підхід допомагає майбутнім соціальним працівникам глибше проникати в суть проблем своїх клієнтів і знаходити найбільш ефективні методи допомоги [60].

Також соціальна орієнтація сприяє розвитку здатності до соціальної відповідальності. Студенти, що прагнуть до інтеграції в суспільство, починають усвідомлювати свою роль у ньому і важливість допомоги тим, хто цього потребує. Вони розуміють, що кожен соціальний працівник несе відповідальність за своє місце в суспільстві та має активну роль у формуванні соціальних змін. Це є важливим аспектом у майбутній роботі соціального працівника, оскільки професія вимагає не тільки навичок допомоги людям, а й відповідальності за результат цієї допомоги. Завдяки соціальній орієнтації студенти розвивають у собі прагнення до активної участі в громадських і соціальних процесах. Вони прагнуть до участі в різноманітних соціальних проектах, волонтерських ініціативах, що дає їм практичний досвід і допомагає реалізувати свої соціальні навички [29].

Інтенсивний розвиток критичного мислення є важливою психологічною особливістю студентського віку, що має велике значення для оволодіння професією соціального працівника. На етапі навчання студенти починають активно розвивати аналітичні здібності, здатність ставити під сумнів стереотипи, аналізувати ситуації та робити обґрунтовані висновки. Це є важливою складовою формування професійних навичок соціального працівника, оскільки необхідно вміти не тільки вирішувати конкретні

проблеми, а й оцінювати ситуацію з різних точок зору, вибирати найбільш ефективні стратегії для допомоги клієнтам.

У процесі навчання студенти набувають вміння дивитися на ситуації критично, розбирати складні соціальні проблеми та виявляти приховані аспекти, які можуть бути неочевидними на перший погляд. Це дозволяє їм адекватно реагувати на зміни в соціальній ситуації та враховувати усі фактори, які можуть впливати на людину чи соціальну групу. Для соціального працівника вміння критично оцінювати ситуацію є надзвичайно важливим, оскільки його діяльність завжди включає взаємодію з людьми, що перебувають у складних життєвих обставинах, і кожен випадок вимагає індивідуального підходу [13].

Критичне мислення дозволяє студентам більш усвідомлено підходити до вибору методів і інструментів, які вони будуть використовувати в своїй практичній діяльності. Це дає змогу не тільки ефективно надавати допомогу клієнтам, але й уникати стандартних, можливо не найкращих рішень, підходячи до кожної ситуації з максимальним розумінням потреб людини. Соціальний працівник, який здатний до критичного аналізу, може виявити навіть приховані проблеми, які інші не помітять, і на основі цього розробити стратегію підтримки, що враховує всі важливі аспекти. Крім того, критичне мислення є основою для саморозвитку та професійного вдосконалення. Студенти, що розвивають цю навичку, звикають до процесу самоаналізу, що дозволяє оцінювати свою діяльність, виявляти помилки та удосконалювати свої методи роботи [55].

Критичне мислення також допомагає студентам ефективно працювати в умовах неповної інформації або суперечливих даних. У соціальній роботі часто трапляються ситуації, коли недостатньо чітко зрозуміло, що саме стало причиною проблеми або яка ситуація насправді відбувається в житті клієнта. У таких випадках критичне мислення дозволяє соціальному працівнику зробити правильні висновки на основі доступних даних, а також підготуватися до можливих складнощів у процесі вирішення ситуації. Для соціальних працівників важливим є також уміння співвідносити теоретичні знання з

практичним досвідом, що є частиною розвитку критичного мислення. Студенти, які розвивають цю навичку, здатні не тільки до аналізу соціальних проблем, але й до пошуку нових, інноваційних рішень, які можуть бути застосовані в практиці соціальної роботи. Це дозволяє їм працювати не тільки з конкретними проблемами, а й розвивати нові підходи до вирішення соціальних питань.

Адаптивність є однією з психологічних особливостей студентського віку, яка відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. Молоді люди часто є більш відкритими до нових технологій і змін, що робить їх готовими до адаптації у професійній діяльності. Це дозволяє студентам бути менш стресованими змінами, оскільки вони готові швидко освоювати нові інструменти та методи роботи. Адаптивність важлива для соціального працівника, оскільки в умовах динамічного розвитку соціальних технологій і методик ця професія вимагає постійного оновлення знань та здатності до безперервного навчання. Соціальні працівники часто стикаються з новими викликами, і вміння швидко реагувати на ці зміни дозволяє ефективно справлятися з ситуаціями, які виникають у роботі з клієнтами [45].

Особливість адаптивності в студентському віці полягає в тому, що молодь більш схильна до змін і готова сприймати нові технології як частину свого повсякденного життя. Це дає можливість майбутнім соціальним працівникам використовувати цифрові платформи, інструменти для дистанційного консультування, а також технічні засоби для збору та обробки інформації про клієнтів. Крім того, технології, які використовуються в соціальній роботі, часто мають специфічні особливості, тому здатність адаптуватися до нових методик і систем є важливим чинником для ефективності роботи. Адаптивність також пов'язана з здатністю до самонавчання, що є необхідною рисою для професії соціального працівника. Студенти, які здатні швидко пристосовуватися до нових вимог, краще справляються з викликами на практиці, де часто потрібно швидко змінювати підхід або методи роботи залежно від ситуації. Ця риса дозволяє соціальним

працівникам бути більш ефективними в умовах змін, таких як впровадження нових технологій у процеси соціальної допомоги.

Система навчання, орієнтована на розвиток адаптивності, має включати елементи, що сприяють розвитку гнучкості та здатності до самостійного навчання, а також активного використання технологій для вирішення практичних завдань. Це також включає можливість студентів працювати з реальними кейсами та адаптуватися до нових соціальних умов, що є частиною їх професійної підготовки. У цьому контексті важливо, щоб навчальні програми включали різноманітні завдання, що дозволяють студентам вчитися швидко приймати рішення, враховуючи технологічні зміни. Набуті адаптивні навички дозволяють соціальним працівникам не лише ефективно справлятися з технологічними змінами, а й з оптимізувати процеси взаємодії з клієнтами. Це сприяє підвищенню ефективності їхньої роботи, оскільки вони можуть реагувати на потреби людей і надавати допомогу, використовуючи сучасні технології.

Мотивація до самовдосконалення є однією з важливих психологічних особливостей студентського віку, що впливає на успішне оволодіння професією соціального працівника. Це бажання розвиватися, здобувати нові знання та вдосконалювати свої навички є необхідною умовою для досягнення високих результатів у професії, яка постійно змінюється і вимагає адаптації до нових соціальних та технологічних реалій. Для соціальних працівників, діяльність яких часто пов'язана з постійними змінами в суспільстві, розвитку нових підходів до допомоги клієнтам і впровадження інноваційних методів, мотивація до самовдосконалення є важливою основою для професійного зростання [13].

У студентському віці ця мотивація часто проявляється через активне прагнення до навчання, освоєння нових знань та підвищення кваліфікації. Студенти, які мають вроджене бажання розвиватися, більш відкриті до нових ідей та технологій, що сприяє їх успішній адаптації до нових методів роботи в соціальній сфері. Важливо, що у професії соціального працівника технологічні компетентності займають важливе місце, оскільки вони дозволяють ефективно працювати з різними технологіями для вирішення соціальних проблем. Тому

врахування цієї мотивації в навчальному процесі є важливим аспектом формування професійних навичок у майбутніх соціальних працівників.

Розвиток технологічних компетентностей не обмежується лише вивченням конкретних інструментів і програм. Важливим є те, щоб студенти не лише здобували практичні навички, але й розвивали інтерес до самостійного навчання, до постійного вдосконалення своїх знань у галузі соціальної роботи та технологій. Завдяки такій мотивації, студенти здатні стати більш ініціативними в пошуку нових підходів до вирішення проблем і активно використовувати новітні технології для надання соціальної допомоги. Студенти, які мають мотивацію до самовдосконалення, прагнуть до покращення якості своєї роботи, постійно шукають способи вдосконалення своїх умінь. Вони готові вчитися не тільки під час лекцій та практичних занять, але й самостійно, за допомогою додаткових джерел інформації, онлайн-курсів, семінарів та конференцій. У професії соціального працівника це є особливо важливим, оскільки зміни в соціальних структурах та нові виклики потребують постійного оновлення знань і готовності працювати з новими технологічними засобами [43].

Особливо важливою є мотивація до освоєння нових технологій, оскільки в умовах цифровізації соціальної роботи використання інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) стає важливою частиною професії. Студенти, які мають інтерес до інновацій, можуть не тільки освоїти нові програмні продукти, але й активно застосовувати їх для вирішення задач, таких як організація збору і аналізу даних, робота з клієнтами через онлайн-платформи та інші технічні засоби. Це дозволяє їм бути більш ефективними у своїй роботі, а також впроваджувати новітні технології в процеси надання соціальних послуг.

Отже, врахування психологічних особливостей майбутніх соціальних працівників є важливим етапом у процесі формування їх технологічних компетентностей, оскільки ці особливості значно впливають на ефективність освоєння нових технологій і їхнє подальше застосування у професійній діяльності. Емоційна стійкість, емпатія, адаптивність, комунікативні навички та

здатність до рефлексії сприяють не лише швидкому освоєнню технологічних інструментів, але й їх ефективному використанню для вирішення соціальних проблем. Врахування цих аспектів дозволяє не тільки забезпечити розвиток технічних навичок, а й підготувати їх до адаптації в постійно змінюваному цифровому середовищі, що є необхідною умовою для їхньої професійної діяльності в умовах сучасного інформаційного суспільства.

1.3. Зміст технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників

Зміст технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників є важливим аспектом сучасної підготовки фахівців у галузі соціальної роботи. У контексті стрімких змін у суспільстві та розвитку цифрових технологій, соціальні працівники повинні бути готові не лише до традиційних методів допомоги клієнтам, але й до інтеграції новітніх технологій у свою професійну діяльність. Технологічні компетентності охоплюють широкий спектр навичок, включаючи володіння інформаційними і комунікаційними технологіями (ІКТ), здатність використовувати спеціалізовані програми для збору та аналізу даних, ефективну взаємодію з клієнтами через цифрові платформи, а також уміння застосовувати сучасні інструменти для оптимізації робочих процесів.

Важливо, що в умовах цифровізації освітнього процесу та соціальної роботи, важливою складовою підготовки соціальних працівників є формування таких компетентностей, які дозволяють ефективно вирішувати соціальні проблеми, забезпечувати доступ до необхідних ресурсів і послуг, а також підтримувати інклюзивність і доступність соціальних послуг для різних категорій населення. Зміст технологічних компетентностей соціальних працівників включає як технічні навички, так і здатність адаптуватися до змін у професії, що дозволяє фахівцям успішно працювати в умовах швидких змін і нових викликів. Тому розуміння та формування технологічних компетентностей є критично важливим для забезпечення ефективної та якісної соціальної допомоги в сучасному інформаційному суспільстві [8].

Технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників переважно визначають як здатність ефективно використовувати різноманітні технологічні засоби та інструменти для вирішення завдань соціальної роботи. Вони включають володіння сучасними інформаційними та комунікаційними технологіями, здатність працювати з цифровими платформами для збору, обробки та аналізу даних, а також застосування технологій для покращення взаємодії з клієнтами. Ці компетентності стають особливо важливими в умовах глобалізації і цифровізації, коли соціальний працівник має здатність оперативно адаптуватися до змінюваних технологічних середовищ та використовувати їх для ефективної допомоги своїм клієнтам. Володіння технологіями дозволяє бути більш мобільними та доступними для різних верств населення. Крім того, технологічні компетентності включають в себе уміння використовувати онлайн-ресурси для самонавчання і професійного розвитку [33].

Сутність технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників полягає у їх здатності інтегрувати сучасні технології в процес надання соціальних послуг. Вони повинні мати навички роботи з електронними базами даних, соціальними мережами, платформами для комунікації з клієнтами, а також знати, як забезпечити безпеку даних і конфіденційність інформації, що є важливою складовою їхньої роботи. Окрім цього, технологічні компетентності включають здатність використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для ведення соціальних справ і документації. Сучасні соціальні працівники повинні бути готовими до постійного освоєння нових технологій, адже це дозволяє оптимізувати їх діяльність і забезпечувати кращу взаємодію з клієнтами. Таким чином, технологічні компетентності мають стати важливою частиною професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, що дозволить їм успішно адаптуватися до цифрових змін [40].

Технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників – це й сукупність знань, умінь і навичок, які дозволяють фахівцям ефективно використовувати сучасні інформаційні технології для організації соціальної роботи та покращення взаємодії з клієнтами. Важливим аспектом є не тільки

здатність користуватися стандартними цифровими інструментами, а й вміння адаптувати їх до специфіки соціальної роботи, забезпечуючи інклюзивність і доступність послуг для всіх верств населення. Технологічні компетентності включають також знання етики використання інформаційних технологій у контексті соціальної роботи, зокрема важливість захисту персональних даних. Соціальний працівник, володіючи цими компетентностями, може значно підвищити ефективність своєї роботи, створюючи можливості для оперативного вирішення проблем клієнтів та співпраці з іншими організаціями. Технологічні навички забезпечують соціальному працівникові можливість ефективно використовувати нові ресурси для покращення якості соціальних послуг [23].

Технологічні компетентності в контексті майбутніх соціальних працівників передбачають не лише практичні навички роботи з технічними інструментами, а й здатність розуміти технологічні процеси, які лежать в основі сучасних соціальних послуг. Вони включають навички використання програм для моніторингу ситуації в громадах, оцінки ефективності соціальних програм, а також можливості для дистанційної комунікації з клієнтами через відеоконференції, чати або спеціалізовані платформи. Важливою частиною технологічних компетентностей є здатність працювати з даними, їх аналізувати та виводити висновки для подальшої роботи з клієнтами. Володіння технологічними навичками забезпечує соціальним працівникам можливість ефективно організовувати свою діяльність, скорочувати час на виконання рутинних завдань та зосереджуватися на індивідуальних потребах клієнтів. Всі ці аспекти дозволяють значно підвищити якість та доступність соціальних послуг, що є основною метою соціальної роботи [14].

Технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників являють собою вміння використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для інтеграції соціальних послуг у цифрове середовище. Це включає не тільки технічні навички, такі як робота з комп'ютерами, програмами і базами даних, але й здатність працювати з інтернет-ресурсами для пошуку необхідної інформації, взаємодії з іншими професіоналами в галузі та клієнтами. Вони

повинні бути здатні застосовувати технології для оцінки потреб клієнтів, моніторингу соціальних проблем і розробки програм підтримки. Технологічні компетентності також передбачають вміння використовувати цифрові платформи для проведення консультацій або надання соціальних послуг через онлайн-сервіси. Це дозволяє не лише забезпечити доступність послуг, але й підвищити їх ефективність та результативність у різних соціальних контекстах [5].

Технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників є важливою складовою їх професійної підготовки, що дозволяє їм успішно адаптуватися до умов швидко змінюваного технологічного середовища. Це означає не лише вміння працювати з новітніми цифровими технологіями, але й здатність адаптувати ці технології до потреб соціальної роботи. Така компетентність включає навички використання спеціалізованого програмного забезпечення для аналізу соціальних явищ, збір та обробку статистичних даних, а також здатність здійснювати обмін інформацією з іншими професіоналами та установами за допомогою сучасних інтернет-платформ. Володіння технологічними інструментами допомагає соціальним працівникам краще організовувати свою роботу, забезпечувати більшу прозорість і підзвітність своєї діяльності, а також покращувати взаємодію з клієнтами через онлайн-ресурси.

Важливо, що технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників включають здатність застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для проведення досліджень і оцінки ефективності соціальних проектів. Соціальний працівник має володіти навичками використання цифрових інструментів для збору та аналізу даних, а також для впровадження нових технологій у процес надання соціальних послуг. Ці компетентності дозволяють оптимізувати робочі процеси, забезпечувати кращу інтеграцію з іншими організаціями та системами, а також ефективно взаємодіяти з клієнтами, особливо в умовах обмеженого доступу до ресурсів або карантинних заходів. Важливим є також вміння використовувати цифрові

технології для підвищення інклюзивності і доступності послуг для різних верств населення [1].

Слід враховувати, що технологічні компетентності соціальних працівників є складовою їх професійної здатності ефективно здійснювати свою діяльність з урахуванням вимог сучасного технологічного середовища. Ці компетентності охоплюють не лише базові навички роботи з комп'ютерами, але й здатність застосовувати новітні технології для соціальної роботи, зокрема в онлайн-просторі. Соціальний працівник повинен вміти використовувати різноманітні цифрові інструменти для підвищення якості надання послуг, зокрема для здійснення онлайн-консультацій, проведення досліджень та моніторингу соціальних явищ. Важливою складовою технологічних компетентностей є здатність адаптувати технології до потреб різних клієнтських груп, забезпечуючи таким чином їхню доступність та ефективність.

Охарактеризуємо види технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників.

1. Інформаційно-комунікаційні компетентності – включають вміння ефективно використовувати сучасні інформаційні технології для збору, обробки та аналізу даних, а також для комунікації з клієнтами та іншими фахівцями. Вони охоплюють навички роботи з комп'ютерами, програмами для обробки даних, електронною поштою, соціальними мережами та іншими цифровими платформами. Ці компетентності дозволяють соціальним працівникам швидко знаходити необхідну інформацію, вести електронний документообіг, а також організовувати онлайн-консультації та комунікацію з клієнтами. В умовах цифровізації освітнього і соціального процесів, ці навички є невід'ємною частиною ефективної роботи соціальних працівників. Володіння ними значно підвищує доступність і швидкість надання соціальних послуг [20].

2. Технічні компетентності – включають вміння користуватися різними технічними засобами та програмним забезпеченням, необхідним для виконання щоденних завдань соціального працівника. Це можуть бути спеціалізовані програми для управління випадками, бази даних для зберігання інформації про клієнтів, а також інші інструменти для ефективного планування та моніторингу

соціальних послуг. Такими компетентностями мають володіти соціальні працівники для того, щоб оптимізувати свою діяльність і покращити взаємодію з іншими фахівцями та організаціями. Важливо, щоб ці навички не обмежувались лише базовими технічними знаннями, а включали здатність аналізувати та вибирати оптимальні технологічні рішення для виконання поставлених завдань. Враховуючи розвиток технологій, таких як мобільні додатки для моніторингу і підтримки клієнтів, важливим є постійне вдосконалення технічних навичок [3].

3. Аналітичні компетентності – охоплюють вміння використовувати технології для збору та аналізу соціальних, психологічних та економічних даних. Це вміння оцінювати потреби клієнтів, визначати ефективність наданих послуг і прогнозувати соціальні процеси. Соціальні працівники, які володіють аналітичними компетентностями, можуть використовувати спеціалізовані програми для аналізу статистичних даних або соціологічних досліджень, що дає змогу приймати обґрунтовані рішення у своїй професійній діяльності. Важливою складовою є здатність критично оцінювати дані, виділяючи значущі фактори, що впливають на розвиток конкретної ситуації або проблеми. Ці компетентності є надзвичайно важливими для роботи з уразливими групами населення, де точний аналіз може стати ключовим для надання допомоги [58].

4. Етичні та правові компетентності – включають знання правових аспектів соціальної роботи, зокрема законодавства щодо захисту прав людини, конфіденційності даних клієнтів та етики взаємодії з ними. Соціальні працівники повинні мати навички дотримання етичних стандартів при використанні технологій, особливо у випадках, коли йдеться про збереження конфіденційної інформації. Вони також повинні вміти враховувати соціальні, культурні та правові відмінності при використанні цифрових технологій для забезпечення рівного доступу до соціальних послуг для всіх клієнтів. Правове забезпечення технологічних процесів є основою для створення безпечного цифрового середовища і запобігання потенційним зловживанням технологіями. Врахування цих компетентностей сприяє підвищенню довіри клієнтів до соціальних працівників і забезпечує правову захищеність їх діяльності [5].

5. Креативні компетентності – передбачають здатність майбутнього соціального працівника використовувати технології для розробки нових методів і підходів до соціальної роботи. Це може включати створення цифрових ресурсів для навчання, розробку інтерактивних платформ для групової роботи, використання відео- та мультимедійних технологій для освітніх та практичних цілей. Креативність в технологічних рішеннях дозволяє вирішувати соціальні проблеми, розробляти інноваційні стратегії підтримки та реабілітації, а також залучати до соціальної роботи нові технологічні інструменти, такі як віртуальна реальність чи мобільні додатки. Вміння мислити нестандартно і застосовувати нові технології в рамках соціальної роботи може призвести до покращення якості послуг і досягнення кращих результатів у роботі з клієнтами [47].

Цікаво, що технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників визначають їх здатність інтегрувати новітні технології в професійну діяльність, зокрема для збору, аналізу та використання даних. Вони включають не тільки технічні навички, але й здатність застосовувати інноваційні підходи до вирішення соціальних проблем через використання цифрових ресурсів. Такі компетентності дозволяють соціальним працівникам швидко адаптуватися до нових технологій, а також використовувати їх для поліпшення якості взаємодії з клієнтами та організації соціальних послуг. Це дозволяє соціальним працівникам зберігати актуальність своєї діяльності та працювати в умовах постійних змін у технологічному середовищі [8].

Отже, технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників є важливою складовою їх професійної підготовки, оскільки сприяють успішному впровадженню інноваційних технологій у соціальну практику. Вони охоплюють вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології для збору, обробки та аналізу даних, а також для ефективної взаємодії з клієнтами та іншими фахівцями через цифрові платформи.

Висновок до розділу 1

1. Наукові підходи до трактування технологічних компетентностей особистості демонструють багатогранність цього поняття та його значення в сучасному світі. Кожен з підходів – інструментальний, соціальний, когнітивний, психологічний, педагогічний, мультимедійний, інформаційно-комунікаційний і системний – підкреслює різні аспекти технологічних компетентностей, що включають як навички роботи з технологіями, так і здатність адаптуватися до нових умов, комунікувати в цифровому середовищі, критично оцінювати технологічні інструменти та використовувати їх для вирішення складних задач.

2. Врахування психологічних особливостей майбутніх соціальних працівників є важливим етапом у процесі формування їх технологічних компетентностей, оскільки ці особливості значно впливають на ефективність освоєння нових технологій і їхнє подальше застосування у професійній діяльності. Емоційна стійкість, емпатія, адаптивність, комунікативні навички та здатність до рефлексії сприяють не лише освоєнню технологічних інструментів, але й їх ефективному використанню для вирішення соціальних проблем.

3. Технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників є важливою складовою їх професійної підготовки, оскільки сприяють успішному впровадженню інноваційних технологій у соціальну практику. Вони охоплюють вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології для збору, обробки та аналізу даних, а також для ефективної взаємодії з клієнтами та іншими фахівцями через цифрові платформи. Володіння ними дозволяє забезпечувати більш доступну і ефективну допомогу клієнтам.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА УМОВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Цифровізація як важливий чинник формування технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників

Цифровізація є одним із ключових процесів, що визначає сучасний розвиток суспільства і значною мірою впливає на всі сфери життя, включаючи соціальну роботу. В умовах швидкого технологічного прогресу, інтеграція цифрових технологій в освітній процес та професійну діяльність соціальних працівників стає необхідністю. Важливо, щоб майбутні соціальні працівники не тільки володіли базовими навичками користування сучасними технологіями, а й могли ефективно застосовувати їх у своїй професійній діяльності для вирішення завдань, пов'язаних із соціальною підтримкою, реабілітацією та інтеграцією різних категорій населення в суспільство.

Значення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників полягає в їхній здатності ефективно застосовувати сучасні технології для покращення якості соціальної роботи та підвищення її доступності для різних категорій населення. В умовах швидкої цифровізації суспільства та розвитку новітніх технологій, соціальні працівники повинні мати навички, що дозволяють їм інтегрувати сучасні технологічні інструменти в свою професійну діяльність. Це не тільки сприяє оптимізації їхньої роботи, але й дозволяє знижувати адміністративні навантаження, економити час і ресурси, а також забезпечувати більш персоналізований підхід до кожного клієнта [9].

Технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників є основою для ефективної інтеграції технологій у процес надання соціальних послуг. Вони передбачають вміння використовувати цифрові платформи та інструменти для моніторингу соціальних проблем, ведення документації, взаємодії з клієнтами і координації роботи з іншими установами. Такі навички дозволяють соціальним працівникам бути більш гнучкими, організованими та

здатними до швидкої адаптації в умовах постійних змін у сфері технологій та соціальної роботи. Вони також дозволяють підвищити ефективність послуг, зменшити кількість рутинної роботи, забезпечуючи більше часу для безпосередньої роботи з клієнтами [34].

Значення технологічних компетентностей для майбутніх соціальних працівників полягає не лише в розвитку технічних навичок, а й у формуванні здатності до критичного мислення та етичного використання технологій у роботі з людьми. Технології можуть покращити процеси соціального забезпечення, спростити взаємодію з клієнтами, а також допомогти в прийнятті обґрунтованих рішень, що стосуються соціальних проблем. Однак їх ефективне використання вимагає не тільки знання інструментів, але й розуміння етичних, психологічних і соціальних аспектів, що підвищує значення технологічних компетентностей у професійній підготовці соціальних працівників. Це є основою для розвитку майбутнього соціального працівника як фахівця, здатного впроваджувати інновації, працювати в цифровому середовищі та сприяти соціальному прогресу.

Технологічні компетентності дозволяють соціальним працівникам ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для збору і обробки даних, зберігання та аналізу інформації про клієнтів, а також для організації комунікації та співпраці з іншими фахівцями через цифрові платформи. Це дає змогу підвищити точність і швидкість прийняття рішень, знижує ймовірність помилок і дозволяє створювати більш ефективні програми підтримки для клієнтів. Вміння працювати з цифровими інструментами також дозволяє соціальним працівникам своєчасно виявляти проблеми у розвитку клієнтів або соціальних груп, що дає змогу своєчасно реагувати та адаптувати стратегії допомоги [47].

Крім того, технологічні компетентності сприяють розвитку критичного мислення і здатності аналізувати соціальні процеси, що є важливим для визначення ефективних методів роботи з різними категоріями клієнтів. В умовах сучасних викликів, таких як пандемії, економічні кризи або соціальні зміни, соціальні працівники повинні бути готовими швидко адаптуватися до

нових технологічних реалій і забезпечувати безперервність надання соціальних послуг. В результаті, технологічні компетентності стають не лише необхідною складовою професійної підготовки, а й умовою успішної діяльності соціальних працівників у сучасному інформаційному суспільстві [56].

Цифровізація виступає важливим чинником у формуванні технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, оскільки вона відкриває нові можливості для збору, аналізу та зберігання інформації про клієнтів, організації дистанційних консультацій та створення нових форм роботи з уразливими групами. Сучасні інструменти, такі як мобільні додатки, онлайн-платформи та бази даних, дозволяють значно підвищити ефективність соціальних послуг і забезпечити доступність допомоги незалежно від фізичного місця розташування клієнта [5]. Таким чином, цифровізація є важливим фактором, який не лише змінює практичні аспекти соціальної роботи, але й впливає на саму підготовку майбутніх фахівців, формуючи їхні технологічні компетентності, необхідні для роботи в умовах інформаційного суспільства.

Так, цифровізація сприяє створенню нових інструментів, що допомагають соціальним працівникам оптимізувати свою діяльність. Вона дозволяє не лише автоматизувати процеси збору і обробки інформації, а й інтегрувати новітні технології в інтерв'ю, моніторинг клієнтів та організацію консультацій. Ці інструменти допомагають соціальним працівникам зібрати точніші дані про клієнтів, надаючи можливість швидше і ефективніше реагувати на потреби тих, хто потребує допомоги. У свою чергу, це підвищує якість соціальних послуг і зменшує витрати часу й ресурсів. Завдяки цифровізації, соціальні працівники можуть здійснювати онлайн-консультації і надавати підтримку клієнтам, незалежно від їхнього місця проживання. Це особливо важливо для осіб, які живуть у віддалених районах, чи мають обмежений доступ до традиційних форм підтримки. Цифрові інструменти дають змогу організувати ефективну дистанційну комунікацію, що є важливою складовою соціальної роботи [44].

Цифровізація також є фактором підвищення доступності соціальних послуг: Технології забезпечують більшу доступність соціальних послуг для широких верств населення, особливо для вразливих груп. Студенти, які

навчаються на соціальних працівників, мають змогу освоїти нові інструменти для надання допомоги через Інтернет, використовувати електронні платформи для запису на прийом, отримання консультацій, а також для збору необхідних даних. У майбутньому це дозволить їм забезпечувати рівний доступ до послуг для всіх категорій клієнтів, незалежно від їхнього фізичного місцезнаходження або стану здоров'я. У процесі цифровізації соціальний працівник має можливість працювати з великими масивами даних, аналізувати статистику, тенденції та інші важливі аспекти соціального середовища. Це дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення, які можуть суттєво покращити якість надання допомоги. Технології дають змогу працювати з базами даних, створювати аналітичні звіти, прогнозувати ризики та оцінювати ефективність проведених заходів. Така аналітична робота вимагає від соціальних працівників наявності відповідних технологічних компетентностей [19].

У рамках цифровізації соціальні працівники мають доступ до онлайн-курсів, тренінгів і вебінарів, що дозволяє їм постійно оновлювати свої знання та навички. Це важливий чинник у формуванні технологічних компетентностей, оскільки дає можливість професіоналам розвивати свою гнучкість і здатність до адаптації. Цифрові ресурси також дозволяють соціальним працівникам удосконалювати свої навички, бути в курсі новітніх методик і технологій, що підвищує ефективність їхньої діяльності та надає можливість професійного саморозвитку в умовах швидко змінного технологічного середовища.

Цифровізація є важливим чинником формування технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, оскільки вона визначає основні напрямки розвитку сучасної соціальної роботи. Однією з основних особливостей є те, що цифрові технології дозволяють соціальним працівникам працювати з великими масивами інформації, здійснювати моніторинг, аналіз і обробку даних про клієнтів за допомогою спеціалізованих програм. Це дає можливість підвищити точність оцінки потреб клієнтів і забезпечити більш індивідуалізований підхід у наданні допомоги. Ще однією особливістю цифровізації є те, що вона відкриває можливості для дистанційної роботи з клієнтами, що особливо важливо в умовах обмеженого доступу до фізичних

ресурсів або під час пандемії. Соціальні працівники отримують можливість проводити онлайн-консультації, надавати підтримку через цифрові платформи, організовувати дистанційне навчання і тренінги для клієнтів. Цифровізація дозволяє працювати з вразливими групами населення, які перебувають в ізоляції, або мають труднощі у фізичному доступі до соціальних установ [58].

Цифровізація також є важливим інструментом для розвитку інформаційної грамотності у майбутніх соціальних працівників. Під час навчання студенти повинні освоювати нові технології та інструменти для збору, обробки та аналізу інформації. Це вимагає від них здатності ефективно використовувати програмне забезпечення, електронні платформи та бази даних, що є важливою частиною їх професійної підготовки. Вміння працювати з різними цифровими інструментами стає необхідністю для забезпечення ефективності та швидкості роботи соціальних працівників. Крім того, цифровізація створює умови для розширення доступу до навчальних ресурсів та програм професійного розвитку. Сучасні онлайн-курси, тренінги та вебінари дозволяють соціальним працівникам постійно вдосконалювати свої навички, отримувати нові знання та адаптуватися до змін, що відбуваються у сфері соціальної роботи. Це сприяє не лише професійному росту, а й розвитку гнучкості, здатності до самостійного навчання і підвищення рівня технологічних компетентностей [45; 63а].

Загалом, цифровізація є необхідним і невід'ємним елементом у формуванні технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, оскільки вона надає їм можливість працювати в умовах швидко змінюваного інформаційного середовища, забезпечує рівний доступ до ресурсів та допомагає ефективно вирішувати складні соціальні проблеми. Тому цифровізація є важливим чинником формування технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, і для досягнення цієї мети можна застосовувати різноманітні способи і прийоми [60].

Одним з основних підходів є інтеграція сучасних цифрових інструментів у навчальний процес. Це може включати використання платформ для онлайн-навчання, віртуальних класів і спеціалізованих програм, що дозволяють

студентам отримувати теоретичні знання та практичні навички. Через онлайн-курси, вебінари та електронні підручники студенти соціальних спеціальностей можуть освоювати новітні методи роботи, вивчати інноваційні технології та отримувати актуальні знання, що відповідають вимогам сучасної соціальної роботи. Іншим важливим способом є використання технологій для симуляцій та практичних тренінгів. Застосування програмного забезпечення для моделювання реальних соціальних ситуацій дає студентам можливість у безпечному середовищі розвивати навички роботи з клієнтами, вчитися взаємодіяти в команді, обирати оптимальні стратегії вирішення проблем. Наприклад, симуляції можуть включати онлайн-консультації, управління соціальними випадками, а також розвиток у соціальних працівників навичок застосування інформаційних технологій для ведення документації та звітності [33].

Окрім того, важливою частиною процесу формування технологічних компетентностей у майбутніх у соціальних працівників є використання баз даних і електронних платформ для зберігання та обміну інформацією про клієнтів. Майбутні соціальні працівники повинні навчитися ефективно працювати з електронними базами даних, вести облік, здійснювати моніторинг і аналіз інформації, що є необхідним для прийняття обґрунтованих рішень у їхній практиці. Ці навички можна формувати через заняття, в яких студенти працюють з реальними даними, що поступають через цифрові канали [8].

Ще одним важливим способом є інтеграція цифрових платформ для надання дистанційної підтримки. Це включає використання відеоконференцій, чатів, електронної пошти та інших каналів комунікації для надання допомоги клієнтам у режимі онлайн. Такі навички є необхідними для майбутніх соціальних працівників, оскільки надання соціальних послуг через Інтернет набуває популярності, особливо серед вразливих груп населення, які мають обмежений доступ до традиційних соціальних послуг. Не менш важливим є залучення студентів до використання соціальних медіа та онлайн-платформ для розв'язання соціальних проблем. Студенти мають навчитися використовувати ці інструменти для популяризації соціальних ініціатив, взаємодії з громадою, а

також для просування соціальних послуг. Таке використання цифрових платформ може включати створення контенту для підвищення обізнаності про соціальні проблеми, організацію онлайн-кампаній і збору підтримки для певних ініціатив.

Загалом констатуємо, що застосування цифрових технологій у навчанні майбутніх соціальних працівників дає їм можливість розвивати технологічні компетентності, що є важливими для ефективної професійної діяльності в умовах інформаційного суспільства. Крім того, цифровізація відкриває нові перспективи для постійного навчання та професійного розвитку. Соціальні працівники можуть безперервно підвищувати кваліфікацію через онлайн-курси, вебінари та спеціалізовані тренінги, що дає їм змогу бути в курсі новітніх тенденцій і практик у сфері соціальної роботи. Таким чином, цифровізація не лише спрощує процеси соціальної роботи, але й стає необхідним інструментом для підготовки соціальних працівників до викликів сучасного світу [45].

Отже, цифровізація формує технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників і має значний вплив на підготовку спеціалістів. Використання цифрових технологій у процесі навчання дозволяє студентам освоювати новітні інструменти для збору, аналізу та обробки інформації, що робить їх більш підготовленими до реальних умов професійної діяльності. Завдяки цифровізації, соціальні працівники мають можливість працювати з великими обсягами даних, здійснювати моніторинг та оцінку ефективності соціальних послуг, що, безумовно, підвищує якість роботи в цій сфері. Водночас цифровізація сприяє розвитку інформаційної грамотності, що є необхідною умовою для професійного росту соціальних працівників у сучасному технологічно орієнтованому суспільстві.

2.2. Педагогічні умови підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу

Педагогічні умови підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в умовах цифровізації освітнього процесу є ключовими факторами, які визначають ефективність підготовки професіоналів для роботи в сучасному інформаційно насиченому середовищі. Цифровізація освіти змінює підходи до навчання й ставить нові вимоги до формування компетентностей у студентів, зокрема в галузі соціальної роботи. У цьому контексті педагогічні умови мають на меті забезпечити розвиток технологічних навичок, здатність ефективно використовувати цифрові інструменти для виконання професійних завдань, інтегрувати технології у соціальну практику. Тому охарактеризуємо важливі педагогічні умови підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу.

Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес є ключовим педагогічним фактором підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників у контексті цифровізації освіти. Завдяки впровадженню сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у навчальні програми, студенти отримують доступ до різноманітних онлайн-ресурсів, що сприяє їхньому зростанню як професіоналів у соціальній сфері. Електронні підручники, відеолекції, тренінги та вебінари є важливими складовими цього процесу, оскільки дозволяють студентам не лише здобувати теоретичні знання, а й активно практикуватися з новими технологіями. Таке навчання розширює можливості для студентів самостійно здобувати необхідну інформацію та отримувати підтримку в реальному часі, що значно підвищує ефективність навчання. Крім того, цифрові інструменти відкривають доступ до глобальних освітніх платформ, що дозволяє молодим соціальним працівникам з різних куточків світу обмінюватися досвідом і знаннями. У результаті інтеграція цифрових технологій не лише підвищує рівень технологічних компетентностей, а й сприяє формуванню гнучкості у роботі з різними інструментами та

методами соціальної роботи, що особливо важливо у світі, що швидко змінюється [7].

Використання цифрових ресурсів дозволяє також створювати інтерактивні навчальні матеріали, що відповідають сучасним вимогам та потребам студентів, а також дає можливість включати елементи гейміфікації для більш ефективного засвоєння знань. Зокрема, студенти можуть використовувати спеціалізовані програми для аналізу соціальних проблем і розв'язання кейсів, що сприяє розвитку практичних навичок. Важливим аспектом є можливість дистанційного навчання, що забезпечує гнучкість у здобутті освіти та дозволяє студентам працювати в комфортних для них умовах. Водночас інтеграція цифрових технологій сприяє розвитку критичного мислення, оскільки студенти мають змогу досліджувати різноманітні аспекти соціальної роботи через різні онлайн-платформи. Всі ці фактори разом створюють умови для більш ефективного та сучасного підходу до навчання майбутніх соціальних працівників, що важливо для їх подальшої професійної діяльності в умовах цифрового світу [33].

Навчання роботі з професійними програмами та платформами є одним із основних педагогічних аспектів підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в умовах цифровізації освітнього процесу. Включення у навчальні курси практичних занять, орієнтованих на використання спеціалізованого програмного забезпечення, забезпечує студентів необхідними знаннями та навичками для ефективної роботи в професійній діяльності. Наприклад, вивчення баз даних для обробки інформації про клієнтів дає можливість студентам освоїти роботу з сучасними інструментами зберігання, аналізу та пошуку даних, що є важливим елементом соціальної роботи.

Окрім того, навички роботи з платформами для дистанційного консультування допомагають студентам здобути практичний досвід у взаємодії з клієнтами через цифрові канали, що є необхідним у сучасному світі, де соціальна допомога все частіше надається онлайн. Використання електронних ресурсів для соціальної допомоги дозволяє студентам не тільки надавати

консультації, але й проводити соціальні дослідження, обробляти запити і звернення громадян за допомогою інтернет-інструментів, що значно підвищує ефективність роботи соціальних працівників. Такі заняття не тільки забезпечують студентів знаннями теоретичного характеру, а й надають їм можливість набути практичних навичок, які вони зможуть застосовувати в реальних ситуаціях [42].

Важливою складовою є також освоєння принципів етики при роботі з цифровими інструментами, адже соціальні працівники часто працюють з конфіденційною інформацією. Це сприяє розвитку відповідальності та уваги до аспектів безпеки даних, що є критично важливим в умовах цифрового середовища. Крім того, освоєння новітніх платформ і програмного забезпечення дозволяє студентам залишатися конкурентоспроможними на ринку праці, оскільки знання таких інструментів є одними з основних вимог до соціальних працівників в сучасному суспільстві. Таким чином, навчання роботі з професійними програмами та платформами є важливою педагогічною умовою для формування сучасних технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, підготовлених до роботи в умовах цифровізації соціальної сфери.

Розвиток навичок самостійного навчання та дослідження є важливою педагогічною умовою підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу. В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій, здатність студентів самостійно освоювати нові інструменти та методи роботи є необхідною умовою для їх професійної підготовки. У цьому контексті важливо створювати умови, які спонукатимуть студентів до самостійного пошуку інформації, навчання за допомогою онлайн-ресурсів, відеолекцій, інтерактивних тренінгів і курсів, доступних через інтернет. Програми дистанційного навчання дозволяють майбутнім соціальним працівникам не лише отримувати нові знання, а й тренувати навички самоорганізації, планування власного часу та самоконтролю, що є критично важливим у їхній професійній діяльності [57].

Важливою складовою є також розвиток умінь студентів проводити дослідження за допомогою цифрових інструментів, використовуючи онлайн-бази даних, інтерв'ю, анкетування та інші методи збору і аналізу інформації. Розвиток таких навичок дає можливість майбутнім соціальним працівникам проводити власні дослідження соціальних проблем, вивчати потреби та умови життя різних соціальних груп, що дозволяє удосконалювати професійну практику. Крім того, самостійне навчання дозволяє студентам підтримувати постійне оновлення знань, адже технології та методи роботи в соціальній сфері швидко змінюються. Створення умов для активної самостійної діяльності студентів допомагає сформувати в них професійну гнучкість, здатність швидко адаптуватися до нових умов, оволодівати новими технологіями та методами роботи, що надзвичайно важливо в умовах сучасного світу. Універсальність самостійного навчання дозволяє майбутнім соціальним працівникам у будь-який час отримувати доступ до знань і адаптувати їх під свої потреби. Таким чином, розвиток навичок самостійного навчання та дослідження є важливою педагогічною умовою, яка сприяє формуванню соціальних працівників, здатних ефективно використовувати цифрові технології в своїй професійній діяльності.

Моделювання реальних ситуацій за допомогою цифрових інструментів є однією з важливих педагогічних умов для підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників у контексті цифровізації освітнього процесу. Сучасні цифрові технології дозволяють створювати віртуальні платформи, що імітують реальні соціальні ситуації, з якими соціальні працівники можуть зустрічатися у своїй практиці. Завдяки використанню таких платформ студенти отримують можливість практикувати свої навички в умовах, наближених до реальних, без необхідності працювати з реальними клієнтами. Це дозволяє їм відточувати вміння взаємодіяти з різними соціальними групами, розвивати навички консультування, оцінки потреб і ризиків, а також вирішення складних соціальних проблем [41].

Використання віртуальних кейсів є важливим інструментом для розвитку умінь приймати обґрунтовані рішення в умовах обмежених ресурсів і часу. Студенти можуть опрацьовувати різноманітні ситуації, що виникають у

практиці соціальних працівників, від ситуацій кризової допомоги до вирішення проблемних соціальних взаємин у громадах. Моделювання соціальних ситуацій за допомогою цифрових технологій також дає можливість отримати зворотний зв'язок, аналізуючи прийняті рішення, і вчитися на помилках без негативних наслідків для реальних клієнтів. Крім того, цифрові інструменти дозволяють проводити онлайн-консультації, де студенти можуть отримати досвід взаємодії з «клієнтами» через віртуальні платформи, відпрацьовувати навички комунікації, використання електронних ресурсів для допомоги і підтримки [20].

Одним із найбільших переваг такої форми навчання є можливість отримання студентами доступу до ситуацій, яких вони могли б не зустріти на ранніх етапах практики. Зокрема, це стосується роботи з групами людей, що мають специфічні потреби або є вразливими до різних соціальних ризиків. Моделювання таких ситуацій у безпечному навчальному середовищі допомагає знизити стрес і підвищити впевненість студентів у своїх силах, коли вони стикаються з реальними ситуаціями в майбутній професійній діяльності. Також важливо, що використання цифрових інструментів для моделювання реальних ситуацій дозволяє забезпечити інтерактивність і персоналізацію навчання, а також зробити процес навчання більш цікавим і мотивуючим для студентів. Всі ці фактори сприяють формуванню в студентів не лише знань, але й практичних навичок, які вони зможуть застосувати в роботі соціального працівника.

Інтерактивне навчання та співпраця через цифрові канали є важливою педагогічною умовою підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників у контексті цифровізації освітнього процесу. Використання колабораційних платформ, таких як форуми, чати, групові проекти, дозволяє студентам активно взаємодіяти з однокурсниками та викладачами, створюючи умов для розвитку комунікаційних навичок. У професії соціального працівника ефективна взаємодія з людьми є ключовим аспектом, тому навчання через цифрові інструменти дозволяє студентам розвивати необхідні соціальні навички. Зокрема, студенти мають можливість обговорювати актуальні соціальні проблеми, обмінюватися досвідом і

враженнями, що значно підвищує їхню здатність до колективного вирішення завдань [7].

Співпраця через цифрові канали сприяє розвитку навичок ефективної командної роботи, що є важливим у роботі соціальних працівників, де часто необхідно працювати з іншими професіоналами, такими як психологи, медичні працівники та юристи. Інтерактивні платформи дозволяють організувати колективні обговорення, групові дослідження або навіть віртуальні рольові ігри, де студенти можуть практикувати свої навички співпраці, обговорення складних соціальних ситуацій та розробки колективних рішень. Це, в свою чергу, підвищує їхню здатність адаптуватися до різних умов роботи та ефективно взаємодіяти з різними соціальними групами та партнерами в реальному житті.

Інтерактивне навчання також дозволяє забезпечити більш інклюзивний підхід до навчання, оскільки студенти мають змогу брати участь у дискусіях, незалежно від місця перебування, що розширює доступ до знань і досвіду, а також дає можливість для роботи з різноманітними точками зору. Важливо, що через цифрові платформи студенти можуть вільно задавати питання, отримувати зворотний зв'язок, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розвитку критичного мислення. Оскільки соціальні працівники часто взаємодіють із вразливими категоріями населення, важливим аспектом такої співпраці є формування етики спілкування, дотримання принципів конфіденційності та професійної поведінки під час обговорень в онлайн-середовищі [22].

Завдяки використанню цифрових платформ у навчанні, студенти соціальних спеціальностей можуть отримати досвід роботи в міжнародних або міжвідомчих командах, що є важливим аспектом професійної діяльності. Крім того, участь у групових проектах та обговореннях через цифрові канали сприяє розвитку умінь керувати часом, планувати роботу в команді та вирішувати конфлікти в онлайн-просторі, що є важливими вміннями для майбутніх соціальних працівників. Колабораційні платформи також дають можливість для рефлексії, самооцінки та взаємної оцінки в рамках групових завдань, що

стимулює розвиток відповідальності за спільну діяльність та підвищує мотивацію до досягнення загальних цілей [62].

Для того щоб правильно оцінювати використання технологій, важливо навчити студентів не тільки користуватися програмними продуктами, але й розуміти, як правильно вимірювати їхній вплив на процеси збору та обробки інформації про клієнтів, аналіз стану та потреб різних соціальних груп. Зокрема, майбутні соціальні працівники повинні вміти використовувати системи для збору та аналізу даних для складання комплексних звітів, визначення прогалин у наданій допомозі та вдосконалення методів роботи з клієнтами. Використання таких інструментів, як бази даних, онлайн-ресурси для моніторингу стану клієнтів та електронні платформи для соціальних послуг, дозволяє значно покращити якість надання соціальної допомоги. Однак важливо, щоб студенти навчались критично підходити до результатів, отриманих через технології, оскільки залежно від контексту, ці результати можуть бути обмеженими або потребувати додаткового аналізу [1].

Формування у студентів культури безпеки та етики при використанні технологій є однією з ключових педагогічних умов підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників у контексті цифровізації освітнього процесу. У сучасному світі, де цифрові технології активно використовуються у всіх сферах життя, важливо навчити студентів не лише ефективно застосовувати технології, а й відповідально ставитись до етичних норм та вимог безпеки при їх використанні. Це особливо актуально для соціальних працівників, чия діяльність пов'язана з обробкою та збереженням конфіденційної інформації про клієнтів. Студенти повинні усвідомлювати важливість захисту персональних даних і знати, як правильно організовувати роботу з ними, використовуючи цифрові платформи та онлайн-ресурси.

Один із головних аспектів цієї педагогічної умови – навчання студентів основам етики в цифровому середовищі. Вони повинні усвідомити, що навіть віртуальні взаємодії з клієнтами вимагають дотримання певних моральних норм і стандартів. Це включає у себе повагу до приватності, правильне використання інформації, що надається клієнтами, а також обережність у

питанні онлайн-спілкування. Зокрема, студенти мають бути обізнані з правовими нормами, що стосуються захисту даних і персональної інформації, а також з міжнародними та національними стандартами щодо конфіденційності [43].

У навчальному процесі важливо включати теми, що стосуються юридичних аспектів використання технологій в соціальній роботі. Це дозволяє студентам розуміти не лише технічні, а й правові та етичні обмеження, що накладаються на їх діяльність при роботі з цифровими інструментами. Наприклад, вивчення законодавства щодо захисту даних, таких як Загальний регламент захисту даних (GDPR), є важливим компонентом підготовки майбутніх соціальних працівників. Студенти повинні знати, як збирати, зберігати і передавати інформацію відповідно до законодавства, бути здатними пояснити клієнтам, як їхні дані будуть використовуватись і захищатись.

Важливим аспектом є також формування у студентів умінь виявляти потенційні ризики при використанні технологій у соціальній роботі. Це включає в себе розпізнавання загроз для конфіденційності, таких як несанкціонований доступ до особистих даних або їх використання в неналежних цілях. Навчання технікам безпечного використання цифрових інструментів і розробка політик конфіденційності стають важливими складовими навчальної програми. Студенти повинні вміти оцінювати ризики, пов'язані з онлайн-спілкуванням і соціальними мережами, і застосовувати практики для забезпечення безпеки. Крім того, особливу увагу слід приділити навчанню культури етичного взаємодії з клієнтами в онлайн-середовищі. Це включає навчання соціальних працівників тому, як створювати довірчі стосунки з клієнтами через цифрові канали, враховуючи специфіку комунікації в Інтернеті [48].

Використання онлайн-платформ для практичних занять є важливою педагогічною умовою підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в умовах цифровізації освітнього процесу. Цей підхід дозволяє інтегрувати сучасні технології в навчальний процес і забезпечити студентам реальний досвід роботи з клієнтами через інтернет. Онлайн-

платформи дають можливість проводити консультації, дослідження, моніторинг потреб та надавати допомогу клієнтам у віддаленому форматі, що є важливою частиною сучасної соціальної роботи. Відповідно, студенти отримують унікальний досвід взаємодії з реальними клієнтами в умовах цифрового середовища, що забезпечує адаптацію до нових методів і форм роботи [6].

Використання таких платформ для практичних занять дозволяє майбутнім соціальним працівникам навчитись застосовувати цифрові технології для збору та обробки даних, організації консультацій, а також для побудови взаємодії з різними соціальними групами. Завдяки онлайн-платформам студенти можуть брати участь у соціальних проєктах, проводити онлайн-опитування, збирати та аналізувати інформацію про потреби клієнтів, що сприяє розвитку їхніх аналітичних навичок. Також важливою є можливість вивчати соціальні проблеми через дистанційне спостереження та участь у віртуальних симуляціях.

Ще однією перевагою використання онлайн-платформ є їх здатність забезпечити зручність у проведенні дистанційних практик. Студенти мають доступ до матеріалів та ресурсів у будь-який час, що дає їм можливість працювати в зручному темпі та за індивідуальним графіком. Це сприяє розвитку навичок самостійного планування робочого часу та виконання завдань, що є важливими для майбутніх соціальних працівників. Замість традиційних практик, де обмежено можливості для взаємодії з клієнтами в реальному часі, онлайн-платформи дають можливість працювати з реальними випадками та клієнтами. Важливим аспектом є також те, що цифрові платформи можуть бути інтегровані з іншими навчальними інструментами, такими як відеоконференції, чати та форуми для обговорення результатів роботи. Це дає можливість студентам не лише працювати з реальними кейсами, а й обмінюватися досвідом з іншими студентами та викладачами, отримуючи підтримку і зворотний зв'язок [20].

Студенти також можуть отримати доступ до великої кількості онлайн-ресурсів, тренінгів та освітніх матеріалів, що дозволяє поглиблювати знання в

області соціальної роботи та технологій, що застосовуються у цій сфері. Онлайн-платформи дають змогу реалізувати принципи безперервної освіти, оскільки студенти можуть постійно оновлювати свої знання і навички, що є важливим для роботи в соціальній сфері, де постійно виникають нові виклики і зміни.

Для ефективного використання онлайн-платформ у навчанні соціальних працівників необхідно, щоб такі платформи були розроблені з урахуванням специфіки соціальної роботи та включали відповідні інструменти для проведення консультацій, оцінки потреб клієнтів та аналізу ситуацій. Це дозволить майбутнім соціальним працівникам швидко освоїти цифрові інструменти і підвищити свою кваліфікацію. Крім того, онлайн-платформи можуть бути використані для проведення симуляцій, де студенти можуть практикувати різні сценарії соціальної роботи [55].

Отже, в контексті цифровізації освітнього процесу педагогічні умови підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників повинні орієнтуватися на інтеграцію сучасних цифрових технологій у навчальний процес. Це забезпечує студентам доступ до онлайн-ресурсів, інструментів для самостійного навчання та взаємодії з іншими учасниками навчання. Важливим є навчання роботі з професійними платформами та програмами, що дозволяє студентам отримувати практичні навички роботи з інструментами, які широко застосовуються в соціальній роботі.

Висновок до розділу 2

1. Цифровізація формує технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників і має значний вплив на їх підготовку. Використання цифрових технологій у процесі навчання дозволяє студентам освоювати новітні інструменти для збору, аналізу та обробки інформації, що робить їх більш підготовленими до реальних умов професійної діяльності. Завдяки цифровізації, соціальні працівники мають можливість працювати з великими обсягами даних, здійснювати моніторинг та оцінку ефективності соціальних

послуг, що, безумовно, підвищує якість роботи в цій сфері. Завдяки цифровим технологіям студенти можуть освоїти дистанційні форми роботи з клієнтами, що дозволяє розширити можливості для надання підтримки вразливим групам населення, забезпечуючи рівний доступ до соціальних послуг.

2. В контексті цифровізації освітнього процесу слід орієнтуватися на інтеграцію сучасних цифрових технологій у навчальний процес. Це забезпечує студентам доступ до онлайн-ресурсів, інструментів для самостійного навчання та взаємодії з іншими учасниками навчання. Важливим є навчання роботі з професійними платформами та програмами, що дозволяє студентам отримувати практичні навички роботи з інструментами, які застосовуються в соціальній роботі. Моделювання реальних соціальних ситуацій через цифрові інструменти та розвиток навичок самостійного навчання сприяє формуванню у студентів необхідних знань для адаптації до змінних умов професійної діяльності. Важливе місце займає навчання етиці та безпеці при роботі з інформацією, а також оцінка ефективності застосування технологій у професійній практиці, що дозволяє студентам краще орієнтуватися в реальних умовах роботи з клієнтами.

РОЗДІЛ 3

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ МЕТОДИКИ ПІДВИЩЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА УМОВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

3.1. Організація, зміст та результати експериментального дослідження

Вирішення завдань підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в умовах цифровізації освітнього процесу вимагає ретельної підготовки студентів у закладах вищої освіти. Система підготовки майбутніх соціальних працівників, яка включає технологічні компетентності, має бути інтегрованою та комплексною, з урахуванням використання сучасних цифрових технологій. Це включає розвиток навичок роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями, платформами дистанційного консультування, а також забезпечення студентів знаннями і вміннями з ефективного використання цифрових інструментів для надання соціальної допомоги.

Дослідження, яке проводиться на базі Західноукраїнського національного університету, спрямоване на вивчення того, як цифрові технології можуть бути інтегровані в навчальний процес для розвитку професійно-технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників. В дослідженні взяло участь 40 студентів 2-4 курсів. При цьому дослідно-експериментальна робота охоплювала кілька етапів, починаючи з констатувального етапу, де вивчаються підходи до формування технологічних компетентностей, і закінчуючи контрольним, на якому оцінюється ефективність застосованих методик. Особлива увага приділяється використанню цифрових технологій для практичних занять, що дозволяє опановувати реальні кейси та моделювати соціальні ситуації. Це сприяє розвитку здатності застосовувати технології для підтримки соціальних зв'язків і допомоги клієнтам у режимі онлайн.

Важливою складовою є те, що технологічна підготовка студентів соціальних спеціальностей повинна не тільки включати знання та навички роботи з цифровими інструментами, але й формувати етичну та моральну відповідальність при їх використанні. Контрольний етап дослідження дозволяє оцінити результати впровадження цифрових технологій у навчальний процес і зробити висновки щодо доцільності їх подальшого розвитку для підвищення ефективності соціальної роботи в умовах цифровізації.

Наведемо приклади завдань і методики їх застосування з підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Завдання 1. Ознайомлення з програмами для роботи з даними клієнтів.

Для підвищення технологічних компетентностей у роботі з даними клієнтів, студенти працювали з основними програмами для зберігання та обробки інформації, такими як Microsoft Excel, Access, а також спеціалізованими базами даних для соціальної роботи. Під час тренінгів студенти ознайомлювались з можливостями цих програм, вивчали способи введення даних, статистичного обліку та аналізу отриманої інформації. Вони проводили практичні заняття, виконуючи завдання з реальними кейсами, де вводили дані про клієнтів, а також складали індивідуальні плани допомоги на основі цих даних. Це завдання дозволяло студентам розвивати навички роботи з даними, що є необхідними для ефективної соціальної роботи.

Завдання 2. Використання платформ для дистанційного консультування.

У цьому завданні студенти ознайомлювались з онлайн-платформами для дистанційного консультування, такими як Skype, Zoom та іншими програмами для відео- та аудіоконференцій. Вони працювали в групах, де проводили рольові ігри, в яких виконували роль соціальних працівників, проводячи онлайн-консультації для клієнтів. Студенти вивчали етичні аспекти онлайн-спілкування, зокрема захист конфіденційної інформації, а також вдосконалювали навички ведення консультацій в дистанційному форматі. Після завершення практичних занять студенти отримували зворотний зв'язок, що

дозволяло їм покращити свої навички та підготуватися до реальної професійної діяльності.

Завдання 3. Використання цифрових інструментів для моніторингу стану клієнта.

Студенти працювали з цифровими інструментами для моніторингу стану клієнтів, такими як мобільні додатки для запису даних, онлайн-опитувальники та системи для моніторингу здоров'я. Вони проводили дослідження, створюючи опитувальники, збираючи дані через онлайн-форми. Студенти ознайомлювались з методами аналізу результатів, що дозволяло в реальному часі відслідковувати зміни у стані клієнтів і своєчасно коригувати соціальну допомогу. У цьому завданні вони також працювали з реальними даними, що сприяло розвитку аналітичних навичок і поглибленому розумінню потреб клієнтів.

Завдання 4. Моделювання реальних соціальних ситуацій через симулятори

Для цього завдання студенти використовували цифрові симулятори для моделювання реальних соціальних ситуацій, таких як кризові моменти в родині чи насильство. Вони працювали на віртуальних платформах, де практикувалися в розв'язанні соціальних проблем, застосовуючи теоретичні знання в умовах, наближених до реальних. Студенти виконували завдання на основі змодельованих ситуацій, що допомогло їм вдосконалити навички критичного мислення і прийняття рішень. Це завдання дозволяло студентам знижувати стрес і підвищувати впевненість у своїх діях, оскільки вони могли перевірити свої рішення в умовах без ризику для реальних клієнтів.

Завдання 5. Розробка та аналіз планів соціальної допомоги за допомогою цифрових інструментів

Студенти працювали з програмами для планування, такими як Mind Mapping або Project Management software, розробляючи плани соціальної допомоги для конкретних клієнтів або соціальних груп. Вони проводили практичні заняття, створюючи детальні плани з урахуванням індивідуальних потреб клієнтів та ресурсів. Студенти аналізували ефективність своїх планів,

коригували їх на основі зворотного зв'язку та реальних даних. Завдання дозволяло розвивати навички організації соціальної допомоги, покращуючи здатність до планування та застосування технологій у соціальній роботі.

Завдання 6. Використання інтернет-ресурсів для соціальних досліджень.

Студенти використовували онлайн-ресурси, такі як Google Forms та Survey Monkey, для створення опитувань та збору даних для соціальних досліджень. Вони проводили опитування на актуальні теми соціальної роботи, наприклад, вивчали вплив соціальних проблем на різні групи населення або визначали потреби клієнтів в соціальній допомозі. Студенти аналізували отримані результати, готували звіти та пропонували рекомендації щодо покращення соціальної роботи в різних сферах. Це завдання розвивало навички самостійного проведення досліджень та використання цифрових інструментів для збору і аналізу даних.

Завдання 7. Освоєння онлайн-курсів для підвищення професійних навичок.

Студенти проходили онлайн-курси з актуальних тем соціальної роботи через платформи, такі як Coursera, EdX, чи інші освітні ресурси. Вони працювали самостійно або в групах, виконуючи завдання, які дозволяли поглибити знання з соціальної роботи, правового забезпечення клієнтів, психотерапевтичних методів і т.д. Після завершення курсів студенти проводили аналіз отриманих знань, обговорювали їх з викладачами та одногрупниками, а також застосовували отриману інформацію на практичних заняттях.

Завдання 8. Використання колабораційних платформ для групових проєктів.

Студенти працювали в групах, використовуючи цифрові колабораційні платформи, такі як Google Docs, Trello та Slack, для організації роботи над проєктами, пов'язаними з реальними кейсами соціальної роботи. Вони створювали спільні документи, організовували чати для обговорень та делегували завдання між учасниками групи. Завдання допомогло студентам не лише освоїти інструменти, але й покращити комунікаційні навички, вміння працювати в команді, що є важливим аспектом для соціальних працівників.

З метою проведення діагностики технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу, на констатувальному і контрольному етапах педагогічного експерименту ми використовували низку таких засобів:

1. Оцінка практичних навичок через виконання завдань. Студентів активно залучали до виконання практичних завдань, в яких вони демонстрували свої навички роботи з різними цифровими інструментами. Під час виконання таких завдань студенти працювали з базами даних, створювали звіти за допомогою програмного забезпечення, організовували дистанційні консультації через онлайн-платформи. Студентів ознайомлювали з різноманітними цифровими інструментами для соціальної роботи та проводили їх через практичні вправи, що дозволяло визначити, наскільки ефективно вони використовують технології для вирішення реальних завдань соціальної роботи.

2. Тестування знань з використання цифрових інструментів. Проводили тестування, в якому студентам пропонували теоретичні та практичні завдання, пов'язані з використанням цифрових інструментів у соціальній роботі. Студентів ознайомлювали з основними програмами та платформами, такими як платформи для дистанційного консультування, інструменти для обробки даних, соціальні медіа роботи з клієнтами. За результатами тестів оцінили рівень знань студентів та їх здатність застосовувати цифрові технології в професійній діяльності.

3. Оцінка проектної діяльності. Студентів активно залучали до створення проектів, спрямованих на вирішення реальних соціальних проблем за допомогою цифрових технологій. Вони проводили дослідження соціальних питань, працювали з онлайн-ресурсами для збору та аналізу даних, організовували віртуальні зустрічі з потенційними клієнтами та партнерами. Під час оцінки проектної діяльності викладачі проводили аналіз результатів, враховуючи не лише технологічні навички, але й здатність студентів ефективно організувати роботу та комунікувати через цифрові канали.

4. Оцінка участі в онлайн-дискусіях та форумах. Студентів залучали до участі в онлайн-дискусіях, де вони могли обговорювати соціальні питання,

ділитися ідеями та вирішувати проблеми з використанням технологій. Викладачі спостерігали за участю студентів, оцінюючи їх здатність вести конструктивні дискусії, правильно використовувати цифрові канали комунікації та аргументувати свою точку зору. Це також дозволяло оцінити здатність до роботи в команді, що є важливим аспектом діяльності соціального працівника.

Зазначимо, що перелічені методи діагностики дозволяють не лише оцінити рівень технологічних компетентностей студентів, але й допомогти їм усвідомити свої слабкі та сильні сторони у використанні цифрових інструментів для соціальної роботи, що є важливим для їх професійного розвитку.

Результати проведеного дослідження ефективності методики підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу в закладі вищої освіти констатувальному та контрольному етапах експерименту показано на рис. 3.1.

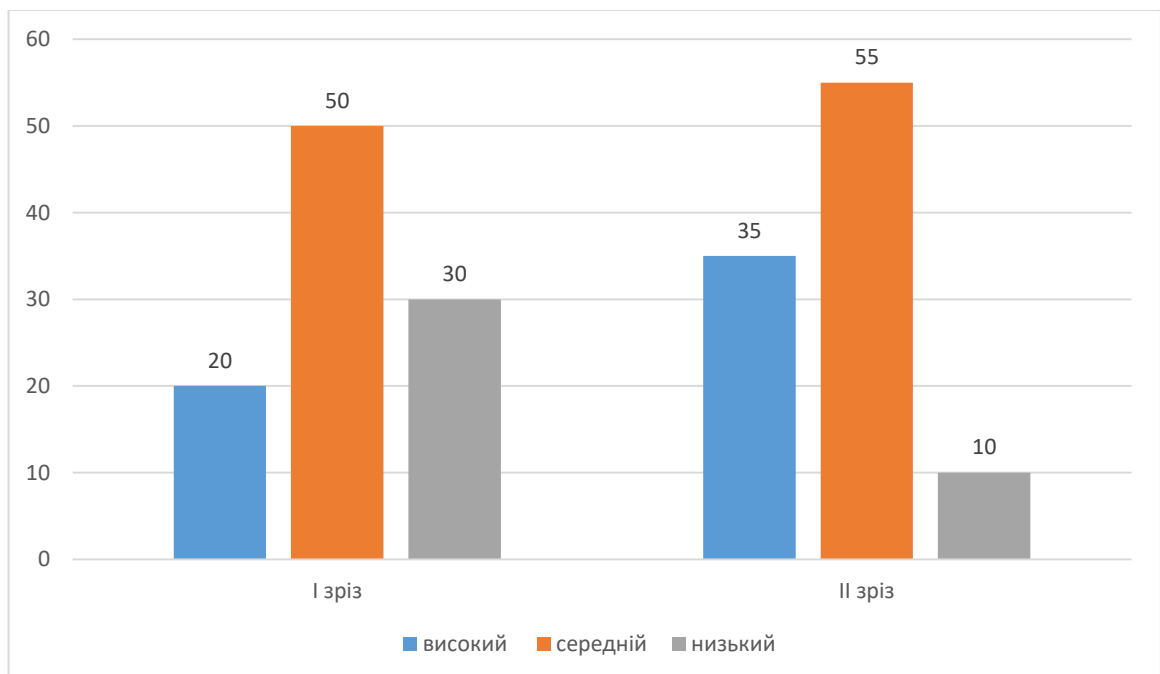

Рис. 3.1. Результати дослідження ефективності методики підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу в закладі вищої освіти(%)

Так, на низькому рівні технологічних компетентностей знаходиться 10% студентів (було 30%). Такі майбутні соціальні працівники лише знайомляться з основами використання цифрових технологій у своїй професійній діяльності. Студенти мають загальне уявлення про цифрові інструменти та платформи, але їх використання обмежується базовими операціями, такими як пошук інформації в інтернеті, використання електронних листів і онлайн-ресурсів. Вони можуть мати деякі труднощі у використанні спеціалізованих програм для обробки даних про клієнтів, проведення дистанційних консультацій або аналізу соціальних проблем через цифрові платформи. Такий рівень свідчить про недостатній досвід і потребує значної підтримки викладачів та наставників для освоєння більш складних інструментів. На цьому етапі студенти здебільшого орієнтуються на базові інструкції та покрокові завдання.

На середньому рівні технологічних компетентностей знаходиться 55% студентів (було 50%). Такі студенти вже здатні ефективно використовувати основні професійні інструменти та платформи для соціальної роботи. Вони можуть проводити дистанційні консультації через відеоконференції, використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для збору та аналізу даних, а також працювати з електронними базами даних клієнтів. Такі студенти мають навички пошуку та обробки інформації в інтернеті, можуть використовувати ресурси для підвищення своєї кваліфікації та працювати з онлайн-курсами. Однак вони ще не завжди відчують себе впевнено у використанні складних цифрових інструментів, таких як системи для аналізу великих даних або платформи для глибокого дослідження соціальних проблем. На цьому етапі студенти вже можуть працювати без постійної допомоги, але все ще потребують певної настанови.

На високому рівні технологічних компетентностей знаходиться 35% студентів (було 20%). Такі студенти мають глибоке розуміння й здатність ефективно використовувати широкий спектр цифрових інструментів і технологій у професійній діяльності. Вони можуть самостійно вирішувати складні завдання, пов'язані з обробкою великих масивів даних, проведенням онлайн-досліджень, дистанційними консультаціями з клієнтами, а також

використанням інноваційних інструментів для моніторингу соціальних процесів. Такі студенти мають навички ефективного використання різноманітних платформ для соціальної роботи, включаючи ті, що забезпечують інтеграцію різних типів даних і дозволяють проводити комплексний аналіз. Вони здатні розробляти інноваційні проекти, використовувати новітні технології для вирішення соціальних проблем, а також навчати інших колег і студентів використанню цифрових інструментів у соціальній роботі. Студенти на цьому рівні також мають високий рівень самостійності у професійній діяльності та постійному оновленні своїх технологічних навичок через нові онлайн-курси та тренінги.

Як бачимо, методика підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, розроблена з урахуванням цифровізації освітнього процесу, виявилася ефективною завдяки інтеграції сучасних технологій у навчальний процес. Використання онлайн-ресурсів, інтерактивних платформ і спеціалізованих програм дало змогу студентам не лише ознайомитися з теоретичними аспектами соціальної роботи, але й безпосередньо застосовувати технології в реальних умовах. Студенти набули практичних навичок роботи з цифровими інструментами, що дозволило їм адаптуватися до нових вимог професії та підвищити свою компетентність у роботі з клієнтами.

Окрім того, ключовим результатом цієї методики стало значне покращення рівня технологічних компетентностей студентів. Під час впровадження методики студенти активно використовували різноманітні цифрові платформи для проведення досліджень, організації дистанційних консультацій і збору даних про клієнтів. Вони також продемонстрували високу здатність до самостійного навчання, проходячи онлайн-курси та тренінги, що дозволило їм постійно оновлювати свої знання і навички, що є необхідним для успішної професійної діяльності в умовах цифрової трансформації соціальної сфери.

Враховуючи отримані результати, можна стверджувати, що застосування цієї методики стало ефективним засобом підготовки майбутніх соціальних

працівників до професійної діяльності в умовах цифровізації. Студенти не тільки освоїли новітні технології, але й навчилися адаптувати їх до специфіки соціальної роботи, що є критично важливим для ефективної взаємодії з клієнтами, а також для вирішення соціальних проблем. Ця методика створила міцну основу для подальшого вдосконалення технологічних компетентностей соціальних працівників і відповідає сучасним вимогам професії.

Констатуємо, що впровадження запропонованої методики підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу виявилось надзвичайно успішним і ефективним. Завдяки інтеграції сучасних цифрових технологій у навчальний процес студенти отримали можливість не тільки освоїти новітні технології, але й активно використовувати їх на практиці. При цьому підвищення рівня технологічних компетентностей дозволило студентам покращити навички роботи з цифровими інструментами, що є необхідним для успішної професійної діяльності в умовах швидких змін і трансформацій у соціальній сфері. Результати впровадження цієї методики показали, що студенти стали більш самостійними у навчанні та здатними ефективно застосовувати отримані знання на практиці. Вони не лише освоїли цифрові інструменти для роботи з клієнтами, але й навчилися застосовувати їх у реальних умовах, що підвищує їхню професійну підготовку. Це, у свою чергу, сприяє більш високому рівню ефективності соціальної роботи, що є важливим для досягнення результатів у вирішенні соціальних проблем.

Отже, підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за допомогою цифровізації освітнього процесу є важливим етапом у підготовці фахівців, які здатні адаптуватися до нових вимог професії. Методика, яка включає використання сучасних цифрових технологій, не лише вдосконалює навчальний процес, але й дозволяє студентам краще підготуватися до реальних викликів, з якими вони можуть зустрітися в професійній діяльності.

3.2. Рекомендації щодо підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу

В умовах цифровізації освітнього процесу, підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників стає важливим аспектом професійної підготовки. Сучасні технології активно змінюють спосіб виконання професійних обов'язків соціальних працівників, зокрема, в напрямку покращення комунікації з клієнтами, обробки та аналізу інформації, а також надання дистанційної підтримки та допомоги. Підвищення технологічної підготовки студентів у соціальній сфері передбачає інтеграцію новітніх технологій у навчальний процес, що дозволяє не тільки здобути практичні навички роботи з цифровими інструментами, а й розвинути здатність до самостійного навчання та адаптації до постійно змінюваних умов.

У зв'язку з цим важливо визначити та впровадити ефективні педагогічні підходи і стратегії для розвитку технологічних компетентностей серед майбутніх соціальних працівників. Це потребує вдосконалення освітніх програм, залучення сучасних цифрових платформ, створення умов для практичної роботи з реальними клієнтами через онлайн-середовище, а також формування у студентів культури етики та безпеки при використанні технологій. Рекомендації щодо підвищення технологічних компетентностей повинні враховувати як практичні потреби соціальних працівників, так і сприяти розвитку їх гнучкості та готовності до змін у професійній діяльності.

Обґрунтуємо рекомендації з підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу в закладі вищої освіти.

1. Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес. Для підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників необхідно інтегрувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в навчальні програми. Це включає впровадження електронних підручників, онлайн-курси, відеолекції та вебінари, які дозволяють студентам здобувати практичні навички роботи з технологіями. Окрім цього, важливо організувати доступ до онлайн-

ресурсів, що включають сучасні бази даних, соціальні мережі для професійної взаємодії та інші цифрові інструменти. Важливо, щоб ці технології стали невід'ємною частиною повсякденного навчання і розвитку студентів, формуючи у них навички самоосвіти, а також підвищуючи їх здатність до самоорганізації та критичного мислення. Інтеграція технологій має бути поетапною, починаючи з основних інструментів і поступово впроваджуючи складніші платформи для розвитку та дослідження в реальних умовах.

2. Навчання роботі з професійними програмами та платформами. Включення у навчальні курси практичних занять з використання програмного забезпечення та онлайн-платформ є важливим етапом у підвищенні технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників. Це може включати роботу з базами даних, платформами для дистанційного консультування, системами для ведення документації і збору даних про клієнтів. Важливо, щоб студенти не лише ознайомлювалися з програмами, але й мали змогу застосовувати їх на практиці, що дозволяє розвивати навички обробки, збереження та аналізу інформації. Використання таких платформ забезпечить майбутнім соціальним працівникам можливість ефективно і оперативно виконувати професійні обов'язки, сприяючи покращенню якості наданих послуг. Окрім цього, зросте впевненість у роботі з цифровими технологіями в процесі консультування, аналізу потреб клієнтів та взаємодії з іншими фахівцями.

3. Розвиток навичок самостійного навчання та дослідження. Студенти повинні отримати можливість самостійно освоювати нові технології через онлайн-курси, тренінги та платформи для безперервної освіти. Для цього необхідно створити умови, що сприятимуть розвитку навичок самоорганізації та самостійного навчання. Важливо, щоб студенти мали доступ до різноманітних ресурсів, які дозволяють не лише отримувати нові знання, але й активно застосовувати їх у практичній діяльності. Водночас необхідно навчити студентів здійснювати критичний аналіз інформації, вивчати нові інструменти та оцінювати їх ефективність. Завдяки цим навичкам соціальні працівники зможуть адаптуватися до постійно змінюваного цифрового середовища та

своєчасно освоювати новітні технології, що є важливим фактором для ефективної роботи.

4. Моделювання реальних ситуацій за допомогою цифрових інструментів. Для ефективного навчання важливо створювати ситуації, наближені до реальних умов роботи соціальних працівників. Це можна здійснити за допомогою цифрових інструментів, таких як симуляції та віртуальні платформи, де студенти можуть взаємодіяти з віртуальними кейсами, працювати над вирішенням складних соціальних ситуацій, відпрацьовувати навички комунікації з клієнтами та надавати онлайн-консультації. Моделювання реальних ситуацій дозволить студентам краще підготуватися до роботи в реальному житті, забезпечуючи не лише теоретичні знання, але й практичний досвід. Використання таких інструментів сприятиме розвитку не тільки технологічних навичок, а й емпатії, комунікаційних і критичних навичок, необхідних у роботі з клієнтами.

5. Інтерактивне навчання та співпраця через цифрові канали. Важливим аспектом є розвиток комунікаційних навичок студентів через цифрові канали. Використання форумів, чатів, групових проєктів на колабораційних платформах дозволяє студентам активно взаємодіяти між собою, обмінюватися досвідом та працювати над спільними завданнями. Це підвищує ефективність роботи в команді та допомагає краще зрозуміти потреби інших учасників процесу. Таке навчання забезпечує не лише розвиток технологічних компетентностей, а й навички співпраці, які є важливими для соціальних працівників, адже їх робота часто передбачає командний підхід та взаємодію з іншими фахівцями.

6. Оцінка ефективності використання технологій у професійній діяльності. Важливо впроваджувати в навчальний процес методи оцінки, які дозволяють аналізувати ефективність застосування технологій у соціальній роботі. Це може бути досягнуто через використання систем для збору та обробки даних, аналізу потреб клієнтів та моніторингу результатів соціальної допомоги. Студенти мають навчитися оцінювати, як технології впливають на результативність роботи, а також коригувати стратегії відповідно до зібраних

даних. Оцінка ефективності допоможе майбутнім соціальним працівникам правильно застосовувати новітні технології, забезпечуючи більш якісне обслуговування клієнтів і підвищуючи загальну ефективність соціальних послуг.

7. Формування у студентів культури безпеки та етики при використанні технологій. Навчання студентів етичному використанню технологій є важливим аспектом професійної підготовки соціальних працівників. Вони повинні розуміти важливість захисту персональних даних клієнтів, конфіденційності та етики у використанні цифрових інструментів. Необхідно формувати у студентів навички правильної роботи з цифровими ресурсами в рамках їхньої професійної діяльності, зокрема в онлайн-консультуванні та взаємодії з клієнтами через інтернет. Також потрібно навчити студентів безпечному використанню інтернет-ресурсів та виявленню ризиків, пов'язаних з цифровими технологіями.

8. Використання онлайн-платформ для практичних занять. Впровадження онлайн-платформ для проходження практики дозволяє студентам отримати реальний досвід роботи з клієнтами через інтернет. Це допомагає не лише ознайомитися з технологіями, але й розвинути практичні навички роботи з конкретними соціальними проблемами. Студенти можуть проводити соціальні дослідження, аналізувати потреби клієнтів, а також здійснювати надання послуг через дистанційні канали. Практичні заняття через онлайн-платформи дають змогу студентам отримати досвід роботи в реальних умовах і підготуватися до професійної діяльності.

9. Вдосконалення навичок використання мобільних технологій. Оскільки соціальні працівники часто використовують мобільні технології для комунікації з клієнтами, навчання їх ефективному використанню таких інструментів є важливою складовою підготовки. Студенти повинні навчитися працювати з мобільними додатками, використовувати смарт-гаджети для збору та аналізу даних, а також для ведення записів і управління інформацією. Це дозволить їм зменшити витрати часу на рутинні завдання і підвищити ефективність роботи.

10. Розвиток навичок цифрової комунікації. Для майбутніх соціальних працівників важливо навчитися ефективно комунікувати через цифрові канали. Це включає освоєння інструментів для онлайн-консультування, ведення відео- та текстових чатів, використання електронної пошти та месенджерів для взаємодії з клієнтами, а також для співпраці з іншими професіоналами. Оскільки багато соціальних послуг надаються через дистанційні формати, студенти повинні вміти правильно вибирати канали комунікації, враховуючи індивідуальні потреби клієнтів. Це дозволить покращити якість послуг і зробити їх доступнішими для різних категорій людей.

11. Залучення до створення та використання цифрових інструментів у практичній діяльності. Оскільки цифрові технології швидко розвиваються, студентам варто дати можливість брати участь у розробці нових інструментів, додатків та платформ, що можуть бути використані в соціальній роботі. Це допоможе майбутнім соціальним працівникам не лише освоїти існуючі технології, але й зрозуміти процес їхнього створення і адаптації до змінних умов роботи. Залучення до такого процесу сприяє розвитку креативного мислення, а також дозволяє студентам краще оцінити потреби користувачів при розробці нових цифрових рішень.

12. Підтримка безперервного навчання після закінчення навчального закладу. Після завершення навчання студентам важливо надавати можливості для безперервного розвитку своїх технологічних компетентностей. Це можна здійснити через організацію онлайн-тренінгів, курсів підвищення кваліфікації, участь у вебінарах та конференціях, де можна ознайомитися з останніми досягненнями у сфері цифрових технологій. Таке безперервне навчання дасть змогу соціальним працівникам залишатися актуальними у своїй професії, освоюючи новітні інструменти і методи роботи з клієнтами.

13. Підготовка до кризових ситуацій за допомогою цифрових технологій. Важливим аспектом є підготовка студентів до роботи в умовах кризових ситуацій, таких як пандемії або інші надзвичайні ситуації, коли соціальні послуги повинні надаватися дистанційно. Для цього необхідно навчити майбутніх соціальних працівників ефективно використовувати цифрові

платформи для надання допомоги клієнтам, підтримки зв'язку, а також для організації онлайн-ресурсів з надання соціальної допомоги в екстрених умовах. Така підготовка дозволяє адаптуватися до нових викликів і забезпечити безперервність соціальних послуг у будь-яких обставинах.

14. Створення культурних та етичних норм щодо використання технологій. Важливим аспектом є формування культури етичного використання цифрових технологій серед студентів. Це включає навчання правильному використанню технологій для захисту прав клієнтів, зокрема щодо конфіденційності особистих даних, етичної поведінки у віртуальному середовищі, а також відповідальності за їхнє використання в професійній діяльності. Така підготовка допомагає майбутнім соціальним працівникам дотримуватися етичних стандартів при роботі з клієнтами, зберігаючи довіру і професіоналізм у цифровому середовищі.

15. Оцінка впливу цифрових технологій на клієнтські потреби та результативність послуг. Для більш ефективного використання технологій у соціальній роботі важливо, щоб студенти навчалися не тільки застосовувати їх у повсякденній практиці, але й оцінювати їхній вплив на клієнтські потреби та результати надання соціальних послуг. Це може бути здійснено через аналіз отриманих даних з різних джерел (онлайн-опитувань, зворотного зв'язку від клієнтів, статистичних звітів тощо). Оцінка ефективності технологічних інструментів дасть можливість коригувати стратегії роботи і вдосконалювати підходи до вирішення соціальних проблем, що в кінцевому підсумку підвищить якість послуг, які надаються клієнтам.

Отже, враховуючи швидкий розвиток цифрових технологій, важливо забезпечити підготовку майбутніх соціальних працівників до використання новітніх технологій. Рекомендації з підвищення технологічних компетентностей повинні охоплювати як практичні навички, так і етичні аспекти використання цифрових інструментів. Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес, навчання роботі з професійними платформами, розвиток навичок самостійного навчання та дослідження, а також моделювання реальних

ситуацій через цифрові інструменти сприятимуть формуванню у студентів необхідних знань і вмінь для ефективної роботи в умовах цифровізації.

Висновок до розділу 3

1. Методика підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, розроблена з урахуванням цифровізації освітнього процесу, виявилася ефективною завдяки інтеграції сучасних технологій у навчальний процес. Використання онлайн-ресурсів, інтерактивних платформ і спеціалізованих програм дало змогу студентам не лише ознайомитися з теоретичними аспектами соціальної роботи, але й безпосередньо застосовувати технології в реальних умовах. Студенти набули практичних навичок роботи з цифровими інструментами, що дозволило їм адаптуватися до нових вимог професії та підвищити свою компетентність у роботі з клієнтами.

2. Рекомендації з підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників повинні охоплювати як практичні навички, так і етичні аспекти використання цифрових інструментів. Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес, навчання роботі з професійними платформами, розвиток навичок самостійного навчання та дослідження, а також моделювання реальних ситуацій через цифрові інструменти сприятимуть формуванню у студентів необхідних знань і вмінь для ефективної роботи в умовах цифровізації.

ВИСНОВКИ

Проведене у кваліфікаційній роботі теоретичне експериментальне обґрунтування методики підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу дало змогу зробити такі висновки.

1. Проведено аналіз основних наукових підходів до трактування технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників. Показано, що наукові підходи до трактування технологічних компетентностей особистості

демонструють багатогранність цього поняття та його значення в сучасному світі. Кожен з підходів – інструментальний, соціальний, когнітивний, психологічний, педагогічний, мультимедійний, інформаційно-комунікаційний і системний – підкреслює різні аспекти технологічних компетентностей, що включають як практичні навички роботи з технологіями, так і здатність адаптуватися до нових умов, комунікувати в цифровому середовищі, критично оцінювати технологічні інструменти та використовувати їх для вирішення складних задач. Усі перелічені підходи доповнюють один одного, що дозволяє сформулювати комплексний погляд на роль технологій у розвитку особистості, її професійному зростанні.

2. Виділено психологічні особливості майбутніх соціальних працівників та умови їх урахування у процесі формування технологічних компетентностей, серед них – емоційна стійкість, емпатія, адаптивність, комунікативні навички та здатність до рефлексії сприяють не лише швидкому освоєнню технологічних інструментів, але й їх ефективному використанню для вирішення соціальних проблем. Врахування цих аспектів дозволяє не тільки забезпечити розвиток технічних навичок, а й підготувати їх до адаптації в постійно змінюваному цифровому середовищі, що є необхідною умовою для їхньої професійної діяльності в умовах сучасного інформаційного суспільства. Врахування психологічних особливостей майбутніх соціальних працівників є важливим етапом у процесі формування їх технологічних компетентностей, оскільки ці особливості значно впливають на ефективність освоєння нових технологій і їхнє подальше застосування у професійній діяльності.

3. Охарактеризовано зміст технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників у закладі вищої освіти. Визначено, що технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників є важливою складовою їх професійної підготовки, оскільки сприяють впровадженню інноваційних технологій у соціальну практику. Вони охоплюють вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології для збору, обробки та аналізу даних, а також для ефективної взаємодії з клієнтами та іншими фахівцями через цифрові платформи. З огляду на розвиток технологій, здатність адаптуватися до нових

інструментів і методів роботи є важливою умовою ефективності соціальної роботи. Володіння технологічними компетентностями дозволяє соціальним працівникам швидко реагувати на виклики сучасного суспільства та забезпечувати більш доступну і ефективну допомогу клієнтам, що відповідає вимогам соціальної політики та громадських потреб.

4. Обґрунтовано низку педагогічних умов підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників в контексті цифровізації освітнього процесу. Показано, що цифровізація формує технологічні компетентності майбутніх соціальних працівників. Використання цифрових технологій дозволяє студентам освоювати новітні інструменти для збору, аналізу та обробки інформації, що робить їх більш підготовленими до реальних умов професійної діяльності. Завдяки цифровізації, соціальні працівники мають можливість працювати з великими обсягами даних, здійснювати моніторинг та оцінку ефективності соціальних послуг, що підвищує якість роботи. В контексті цифровізації освітнього процесу, підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників має орієнтуватися на інтеграцію сучасних цифрових технологій у навчальний процес. Це забезпечує студентам доступ до онлайн-ресурсів, інструментів для самостійного навчання та взаємодії з іншими учасниками навчання. Важливим є навчання роботі з професійними платформами та програмами, що дозволяє студентам отримувати практичні навички роботи з інструментами, які широко застосовуються в соціальній роботі. Моделювання реальних соціальних ситуацій через цифрові інструменти та розвиток навичок самостійного навчання сприяє формуванню у студентів знань для адаптації до змінних умов професійної діяльності. Задля підвищення ефективності та безпеки використання технологій у соціальній роботі, важливе місце займає навчання етиці та безпеці при роботі з інформацією, а також оцінка ефективності застосування технологій у професійній практиці, що дозволяє студентам краще орієнтуватися в реальних умовах роботи з клієнтами.

5. Розроблено й апробовано методику підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників за умов цифровізації освітнього процесу, запропоновано відповідні методичні рекомендації.

Доведено, що методика підвищення технологічних компетентностей майбутніх соціальних працівників, розроблена з урахуванням цифровізації освітнього процесу, виявилася ефективною завдяки інтеграції сучасних технологій у навчальний процес. Використання онлайн-ресурсів, інтерактивних платформ і спеціалізованих програм дало змогу студентам не лише ознайомитися з теоретичними аспектами соціальної роботи, але й безпосередньо застосовувати технології в реальних умовах. Студенти набули практичних навичок роботи з цифровими інструментами, що дозволило їм адаптуватися до нових вимог професії та підвищити свою компетентність у роботі з клієнтами. Так, на низькому рівні технологічних компетентностей знаходиться 10% студентів (було 30%), на середньому – 55% (було 50%), на високому – 35% (було 20%). Більшість студентів мають розуміння й здатність використовувати широкий спектр цифрових інструментів і технологій у професійній діяльності. Вони можуть самостійно вирішувати складні завдання, пов'язані з обробкою великих масивів даних, проведенням онлайн-досліджень, дистанційними консультаціями з клієнтами, а також використанням інноваційних інструментів для моніторингу соціальних процесів. Такі студенти мають навички ефективного використання різноманітних платформ для соціальної роботи, включаючи ті, що забезпечують інтеграцію різних типів даних і дозволяють проводити комплексний аналіз.

Перспективами подальшого дослідження є теоретичній експериментальне обґрунтування методики підвищення технологічних компетентностей соціальних працівників в умовах професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрущенко В., Дівінська Н., Корольов Б. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах: кол. моногр. Київ: Пед. думка, 2008. 384 с.
2. Антонова О. Є. Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів. Житомир : ЖДУ ім. І.Франка, 2010. 471 с.

3. Балл Г.О. Гуманізація загальної та професійної освіти: сучасна актуальність і психолого-педагогічні орієнтири. *Неперервна професійна освіта : проблеми пошуку, перспективи*. Київ : Віпол, 2013. С. 134-157.
4. Белей М.Д. Проблеми формування професійних смислів у сучасного студентства. *Науковий вісник Львівського юридичного інституту. Психологія*. Львів, 2010. № 2. С. 13-21.
5. Бех В. П., Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціальна робота і формування громадянського суспільства: монографія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. 599 с.
6. Бех І. Д. Виховання особистості : сходження до духовності : наук. видання. Київ : Либідь, 2006. 272 с.
7. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія. Київ : Атіка, 2008. 684 с.
8. Бондаренко Н.В. Соціальна робота. Київ: Києво-Могилянська академія, 2004. Ч. 1. 178 с.
9. Бондаренко О.Ф. Психологічні особливості сучасної студентської молоді. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 4. С. 8-11.
10. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи: теорія та практика: навч. посіб. Київ: НПУ ім. М. Драгоманова, 2008. 134 с.
11. Віннікова Л. В. Система підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах США : дис. ... канд. пед. наук. Луганськ, 2013. 217 с.
- 11а. Гірняк А.Н. Деталізація психолого-педагогічного змісту етапів модульно-розвивальної взаємодії. *Психологія і суспільство*. 2018. № 3-4. С. 146-153.
12. Главацька О. Л. Менеджмент соціальної роботи як різновид соціального управління : курс лекцій. Тернопіль : ТДПУ, 2019. 65 с.
13. Гниліченко Н.А. Сутність сучасних інформаційних технологій. *Психологія і педагогіка*. 2017. №18. С. 3-5.
14. Голубенко Т. О. Формування готовності майбутніх соціальних працівників до патронажної роботи з людьми похилого віку: дис. ... канд.

- пед. наук. Київ, 2015. 225 с.
15. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне : Волинські обереги, 2011. 522 с.
 16. Горєлов Д. Роль громадянського суспільства у реформуванні системи надання соціальних послуг населенню. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/desember08/28.htm>.
 17. Дайнеко В. І. Мотивування освіти – важливий фактор її продуктивності. *Нові технології навчання*. 2020. Вип.14. С. 45-47.
 18. Даценко Т.О. Інформаційно-комунікативні технології в освіті : перспективи та ризики впровадження. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. 2012. Вип. 33. С. 18-24.
 19. Дєдов Є. Г. Менеджмент соціальної роботи : навч. посіб. Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2016. 164 с.
 20. Докучаєва В. В. Проектування інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому просторі : монографія. Луганськ : Альма-матер, 2005. 303 с.
 21. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за ред. І. Д. Зверєвої. Київ : Універсум, 2013. 536 с.
 22. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес : виклики та перспективи: монографія / Саєнко Н.С., Голуб Т.П., Лавриш Ю.Е. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 220 с.
 23. Інформатизація вищої освіти : програмні засоби, технології, досвід, перспективи / Н. В. Вовковінська, Ю. О. Дорошенко, Л. М. Забродська та ін. Київ : Педагогічна думка, 2014. 272 с.
 24. Канівець А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери в системі вищої освіти. *Соціальна робота: виклики сьогодення : збірник наукових праць за матеріалами X Міжнародної науково-практичної конференції (13-14 травня 2021 р.)*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. С. 210-214.
 25. Карпенко О.Г. Теорія та практика соціальної роботи : навч. посіб. Київ : Слово, 2015. 402 с.

- 26.Кірейчева Є. В. Соціально-психологічні умови розвитку Я-концепції майбутніх учителів : автореф. дис. ... канд. психол. наук. Київ, 2010. 20 с.
- 27.Коваль Л. Підготовка соціальних педагогів і соціальних працівників в Україні. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2019. № 2 (10). С. 86-95.
- 28.Ковальчук В. І. Методичні рекомендації щодо застосування ігрових технологій в процесі викладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу. Київ: НУБіП України, 2017. 56 с.
- 29.Ковальчук В. І. Розвиток вищої освіти відповідно до тенденцій і вимог ринку праці. *Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 25-26 лютого 2016 року*. Київ: Міленіум, 2016. С. 22-24.
- 30.Колбіна Л. А. Менеджмент соціальної роботи : навч. посіб. Одеса : Економіст, 2017. 406 с.
- 31.Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи (бібліотека з освітньої політики) : колективна монографія / за ред. О. В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. 112 с.
- 32.Крамаренко А.М.Гуманістична спрямованість діяльності майбутніх соціальних працівників. *Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки*. Вип. 28. Київ-Запоріжжя, 2013. С. 125-129.
- 33.Кривоконь Н. Підготовка соціальних працівників для системи соціального захисту населення. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2020. № 3. С. 87-91.
- 34.Лозенко А.П. Теоретичні засади ціннісно-дидактичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. *Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць*. Слов'янськ, 2009. Вип. 47. С. 4-9.
- 35.Люріна Т. І. Професійна підготовка майбутнього вчителя до виховної діяльності : монографія. Мелітополь : Мелітополь, 2006. 128 с.
- 36.Малихін О.В., Ковальчук В.І., Арістова Н.О.Тенденції розвитку освіти в епоху інформаційного суспільства. *Стратегії інтенсифікації вищої*

гуманітарної освіти в Україні та країнах ЄС: монографія. Київ: НУБіП України, 2017. С. 7–134.

- 37.Мельничук І. М. Використання інтерактивних технологій для організації самостійного навчання майбутніх соціальних працівників. *Вища освіта України. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи : методологія, теорія, технології»*. 2019. № 3 (додаток 1). С. 435-439.
- 38.Микитенко Н. О. Професійна підготовка соціальних працівників в університетах Канади : дис. ... канд. пед. наук. Тернопіль, 2016. 224 с.
- 39.Міщенко Н. Особистісно-професійний розвиток майбутнього фахівця : соціально-педагогічний супровід : метод. реком. Ізмаїл : ІДГУ, 2010. 54 с.
- 40.Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах воєнного стану (до Всеукраїнського фестивалю науки): зб. матеріалів (тез доповідей) круглого столу відділу наук. інформ.-аналіт. супроводу освіти Держ. наук-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / редкол. : М. Л. Ростока (гол.),
І. Е. Коваленко, Т. І. Годецька. Вінниця : Твори, 2023. 89 с.
- 41.Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. Кн. 2 : Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. Київ : Либідь, 2001. 576 с.
- 42.Основи менеджменту : практикум / О. В. Баєва, Н. І. Новальська, Л. О. Згалат-Лозинська та ін. Київ : ЦНЛ, 2017. 522 с.
- 43.Основи нових інформаційних технологій навчання : посібник для вчителів / за ред. Ю. І. Машбиця. Київ : ІЗМН, 2020. 217 с.
- 44.Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Мороз О. Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Київ : НПУ, 2013. 267 с.
- 45.Підготовка майбутнього вчителя для впровадження педагогічних технологій : навч. посіб. / за ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. Київ : А.С.К., 2003. 240 с.
- 46.Пічкарь О. Деякі особливості підготовки фахівців соціальної роботи у США. *Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту : Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2014. № 7. С. 322-327.

- 47.Пічкарик О. П. Система підготовки фахівців соціальної роботи у Великій Британії : дис. ... канд. пед. наук. Тернопіль, 2012. 213 с.
- 48.Подольак Л.Г.,Юрченко В.І. Психологія вищої школи : підручник. Київ : Каравела, 2008. 351 с.
- 49.Поліщук В. А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: зарубіжний досвід. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 178 с.
- 50.Попович Г. Підготовка соціальних працівників: широкий профіль чи вузька спеціалізація. *Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту : Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2015. № 8. С. 149-151.
- 51.Савельчук І. Б. Підготовка соціальних працівників в інноваційному освітньому середовищі університету : монографія. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 375 с.
- 52.Савчин М.,Василенко Д. Вікова психологія : навч. посіб. Дрогобич : Коло, 2000. 367 с.
- 53.Сизикова В. С. Інноваційні педагогічні технології формування професіоналізму майбутнього соціального працівника в процесі фахової підготовки. URL:
http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/25443/1/Elita_2016_45_1_Syzykova_Innovatsiini.pdf.
- 54.Смолук І.О. Педагогічна технологія в сучасному вузі. Київ : ІСДО, 2014. 124 с.
- 55.Собчак Н. М. Зміст і форми професійної підготовки соціальних працівників у системі неперервної освіти США : дис. ... канд. пед. наук. Тернопіль, 2014. 351 с.
- 56.Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / за ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. Київ : Центр навч. л-ри, 2004. 256 с.
- 57.Соціальна робота в Україні: теорія і практика / Держ. центр соц. служб для молоді, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Фонд соц. роботи, Ліга соц. прац. України. Київ, 2013. 202 с.
- 58.Соціальна робота: технологічний аспект: навчальний посібник / А. Й. Капська та ін. Київ: ДЦССМ, 2004. 362 с.

59. Соціально-педагогічна діяльність в умовах трансформації суспільства: теоретичні та прикладні проблеми: монографія / за ред. С. Архипової. Черкаси : Гордієнко Є. І., 2014. 235 с.
60. Технології роботи організаційних психологів : навч. посіб. / за наук. ред. Л. М. Карамушки. Київ : ІНК ОС, 2015. 366 с.
61. Тимошко Г. М. Менеджмент соціальної роботи: навчальний посібник. Ніжин : Лисенко М. М., 2011. 308 с.
62. Тофтисова-Матерон Р. Соціальні послуги: як побудувати українську модель на європейських підходах. Київ : Проект ТАСІС «Посилення рег. соц. послуг в Україні», 2016. 225 с.
63. Управлінські аспекти соціальної роботи : курс лекцій / М. Ф. Головатий, М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко та ін. Київ : МАУП, 2018. 368 с.
- 63а. Фурман А.В., Гірняк А.Н. Psychological technology of the interaction between teacher and students under the conditions of innovative module-developmental teaching. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди»*. Київ : Гнозис, 2018. Вип. 37 (4). Т. I (23) : Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. С. 123–135.
64. Цифрова трансформація відкритих освітніх середовищ : колективна монографія / за ред. В.Ю. Бикова, О.П. Пінчук. Київ : Ямчинський О.В., 2019. 186 с.
65. Цифрові технології в освіті: сучасний досвід, проблеми та перспективи : монографія / за ред. Т. А. Васильєвої, Ю. М. Петрушенка. Суми : Сумський державний університет, 2022. 150 с.
66. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2006. 464 с.
67. Шевченко Н.Ф. Актуальні питання професійної підготовки соціальних педагогів у системі вищої освіти. *Психологічній службі системи освіти України 30 років : здобутки, проблеми і перспективи*. Київ : Ніка-Центр, 2022. С. 186-189.

68. Ящук С. О. Інформаційні технології як засіб розвитку професійної компетентності соціальних педагогів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Сер.: Педагогічні науки*. 2016. № 4 (86). С. 175-179.